

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно-аналітичний дайджест)**

Випуск 2 (2017)

(квітень – червень 2017 р.)

Київ – 2017

УДК 341:061.1ЄС

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)

Реферативний огляд європейського права : інформаційно-аналітичний дайджест / Вип. 2 (2017) (квіт. – черв. 2017 р.) – К., 2017. – 116 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» запроваджено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. У зазначений період увагу Ради Європи привернули, зокрема, питання забезпечення доступу осіб, позбавлених волі, до адвокатських послуг; політичні права інвалідів; боротьба з нерівністю у доходах у контексті зміцнення соціальної єдності і прискорення економічного розвитку; зловживання системою Інтерполу та необхідність посилення правових гарантій; захист прав батьків і дітей, які належать до релігійних меншин; окремі аспекти технологічної конвергенції і використання штучного інтелекту у контексті захисту прав людини.

Серед нових документів Європейського Союзу, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що стосуються: офіційних контрольних перевірок та іншої офіційної діяльності, спрямованої на забезпечення застосування законодавства щодо харчових продуктів, норм щодо забезпечення здоров'я і добробуту тварин, здоров'я рослин і продукції із захисту рослин; запровадження механізму обміну інформацією про міжурядові угоди і документи необов'язкового характеру між державами-членами та третіми країнами у сфері енергетики; окремих аспектів сертифікації медичних приладів; укладення від імені ЄС Мінаматської конвенції стосовно ртуті; пропорційності і адекватності поліцейських перевірок і поліцейської співпраці у Шенгенській зоні; реєстрації громадянської ініціативи під назвою «Зменшимо доходні та економічні відмінності, що підривають функціонування ЄС!»; проголошення 2018 року європейським роком культурної спадщини тощо. Кодифіковано законодавство ЄС про торговельну марку Союзу та окремі аспекти права товариств.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. Рішення Суду, що увійшли до цього випуску, стосувалися, зокрема, порушення права громадян на справедливий судовий розгляд, заборони катування і дискримінації, а також права на свободу і особисту недоторканність і повагу до приватного і сімейного життя.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно результатів головування Мальти у Раді ЄС у першому півріччі поточного року, загальноєвропейських засад соціальних прав, консультаційного процесу щодо «форматування» глобалізаційних процесів в ЄС, результатів середньострокового перегляду Стратегії єдиного цифрового ринку ЄС, брекзиту та його наслідків, а також застосування принципів субсидіарності та пропорційності у законодавстві Союзу.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	10
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ.....	12
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ	12
<i>Резолюція 2154 (2017) від 10 березня 2017 року «Забезпечення доступу осіб, позбавлених волі, до адвокатів»</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 2155 (2017) від 10 березня 2017 року «Політичні права інвалідів: питання демократії»</i>	<i>13</i>
<i>Резолюція 2158 (2017) від 25 квітня 2017 року «Боротьба з нерівністю в доходах як засіб зміцнення соціальної єдності і прискорення економічного розвитку».....</i>	<i>15</i>
<i>Резолюція 2160 (2017) від 26 квітня 2017 року «Двадцять п'ять років КПП: досягнення та шляхи вдосконалення».....</i>	<i>17</i>
<i>Рекомендація 2100 (2017) від 26 квітня 2017 року «Двадцять п'ять років КПП: досягнення та шляхи вдосконалення»</i>	<i>18</i>
<i>Резолюція 2161 (2017) від 26 квітня 2017 року «Зловживання системою Інтерполу: необхідність посилення правових гарантій»</i>	<i>19</i>
<i>Резолюція 2163 (2017) від 27 квітня 2017 року «Про захист прав батьків і дітей, які належать до релігійних меншин».....</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація 2101 (2017) від 27 квітня 2017 року «Про захист прав батьків і дітей, які належать до релігійних меншин»</i>	<i>21</i>
<i>Рекомендація 2102 (2017) від 28 квітня 2017 року «Технологічна конвергенція, штучний інтелект і права людини»</i>	<i>22</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	25
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційні контрольні перевірки та іншу офіційну діяльність, спрямовану на забезпечення застосування законодавства щодо харчових продуктів, норм щодо забезпечення здоров'я і добробуту тварин, здоров'я рослин і продукції із захисту рослин, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 999/2001, (ЄС) № 396/2005, (ЄС) № 1069/2009, (ЄС) № 1107/2009, (Євросоюз) № 1151/2012, (Євросоюз) № 652/2014, (Євросоюз) 2016/429 і (Євросоюз) 2016/2031 Європейського Парламенту та Ради, Регламентів Ради (ЄС) № 1/2005 і (ЄС) № 1099/2009 та Директив Ради</i>	

98/58/ЄС, 1999/74/ЄС, 2007/43/ЄС, 2008/119/ЄС та 2008/120/ЄС, а також скасовує Регламенти (ЄС) № 854/2004 і 882/2004 Європейського Парламенту та Ради, Директиви Ради 89/608/ЄЕС, 89/662/ЄЕС, 90/425/ЄЕС, 91/496/ЄЕС, 96/23/ЄС, 96/93/ЄС і 97/78/ЄС та Рішення Ради 92/438/ЄЕС (Регламент про офіційні контрольні перевірки)	25
Рішення (Євросоюз) 2017/684 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про запровадження механізму обміну інформацією щодо міжурядових угод і документів необов'язкового характеру між державами-членами та третіми країнами у сфері енергетики, а також про скасування Рішення № 994/2012/Євросоюз.....	28
Регламент (Євросоюз) 2017/745 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про медичні прилади, що вносить зміни до Директиви 2001/83/ЄС, Регламенту (ЄС) № 178/2002 і Регламенту (ЄС) № 1223/2009 та скасовує Директиви Ради 90/385/ЄЕС і 93/42/ЄЕС.....	29
Регламент (Євросоюз) 2017/746 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про медичні прилади для діагностики в лабораторних умовах (<i>in vitro</i>) та скасування Директиви 98/79/ЄС і Рішення Комісії 2010/227/Євросоюз	32
Рішення Ради (Євросоюз) 2017/939 від 11 травня 2017 року про укладення від імені Європейського Союзу Мінаматської конвенції стосовно ртуті.....	34
Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2017/820 від 12 травня 2017 року щодо пропорційних поліцейських перевірок і поліцейської співпраці у Шенгенській зоні.....	35
Рішення № 1/2017 Спільного комітету Регіональної конвенції про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження від 16 травня 2017 року стосовно запиту України стати Договірною Стороною Регіональної конвенції про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження [2017/1367]	37
Рішення Комісії (Євросоюз) 2017/877 від 16 травня 2017 року щодо ініціативи, запропонованої громадянами, під назвою «Зменшимо доходні та економічні відмінності, що підривають функціонування ЄС!»	38
Регламент (Євросоюз) 2017/821 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року, що встановлює зобов'язання	

<i>стосовно належної відповідальності за логістичний ланцюг для імпортерів до Союзу олова, танталу і вольфраму, їх руд, а також золота, що походять із конфліктних і небезпечних територій.....</i>	<i>39</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/825 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про запровадження Програми підтримки структурної реформи на період 2017–2020 років та внесення змін до Регламентів (Євросоюз) № 1303/2013 і (Євросоюз) № 1305/2013.....</i>	<i>40</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/826 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про запровадження програми Союзу на підтримку окремих видів діяльності, що розширюють залучення споживачів та інших кінцевих користувачів фінансових послуг до процесу розробки політики Союзу у сфері фінансових послуг на період 2017–2020 років.....</i>	<i>42</i>
<i>Рішення Комісії (Євросоюз) 2017/848 від 17 травня 2017 року про встановлення критеріїв і методологічних стандартів належного екологічного статусу морських вод та технічних характеристик і стандартизованих методів для моніторингу і оцінки, що скасовує Рішення 2010/477/Євросоюз.....</i>	<i>43</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/850 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 539/2001, який містить перелік третіх країн, громадяни яких зобов'язані мати візи при перетині зовнішніх кордонів, а також країн, громадяни яких звільняються від дотримання цієї вимоги (Україна).....</i>	<i>44</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/852 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року стосовно ртуті та скасування Регламенту (ЄС) № 1102/2008.....</i>	<i>45</i>
<i>Рішення (Євросоюз) 2017/864 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про європейський рік культурної спадщини (2018 рік).....</i>	<i>46</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/1004 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про встановлення рамок Союзу для збирання, управління та використання даних у сфері риболовлі і підтримку наукових консультацій щодо спільної риболовецької політики та скасування Регламенту Ради (ЄС) № 199/2008 (оновлена версія).....</i>	<i>48</i>

<i>Рішення Ради (Євросоюз) 2017/876 від 18 травня 2017 року про приєднання Європейського Союзу до Міжнародного дорадчого комітету з бавовни (ІСАС/МДКБ).....</i>	<i>49</i>
<i>Регламент Комісії (Євросоюз) 2017/880 від 23 травня 2017 року, що встановлює правила використання максимальної гранично припустимої концентрації, встановленої для фармакологічно активних речовин у певному харчовому продукті, до інших харчових продуктів, що є похідними від цих самих видів, а також максимальної гранично припустимої концентрації, встановленої для фармакологічно активних речовин в одному чи більше видів, для інших видів, відповідно до Регламенту (ЄС) № 470/2009 Європейського Парламенту та Ради.....</i>	<i>51</i>
<i>Рішення Ради (СЗБП) 2017/915 від 29 травня 2017 року щодо всеохоплюючої діяльності Союзу на підтримку впровадження Договору про торгівлю зброєю.....</i>	<i>52</i>
<i>Рішення Ради (Євратом) 2017/956 від 29 травня 2017 року про прийняття додаткової дослідницької програми на 2016–2019 роки щодо реакторів із високою щільністю потоку, що має впроваджуватися Спільним дослідницьким центром Європейського співтовариства з атомної енергії.....</i>	<i>54</i>
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2017/948 від 31 травня 2017 року стосовно застосування обсягів споживання пального та викидів CO₂, що отримали схвалення типу та були виміряні відповідно до Всесвітньої гармонізованої методики випробувань для легкових автомобілів при оприлюдненні інформації для споживачів на виконання Директиви 1999/94/ЄС Європейського Парламенту та Ради</i>	<i>56</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/1001 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про торговельну марку Європейського Союзу (кодифікована версія)</i>	<i>58</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/1128 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про транскордонну мобільність інтерактивних (онлайн) контент-послуг на внутрішньому ринку.....</i>	<i>61</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/1129 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про необхідність опублікування проспекту емісії у випадках, коли цінні папери відкрито пропонуються до продажу або допускаються до торгів на</i>	

<i>регульованому ринку, а також про скасування Директиви 2003/71/ЄС</i>	62
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/1130 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року, що визначає технічні характеристики риболовецьких суден</i>	63
<i>Регламент (Євросоюз) 2017/1131 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про фонди грошового ринку..</i>	64
<i>Директива (Євросоюз) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року стосовно окремих аспектів права товариств (кодифікована версія)</i>	65
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2017/1140 від 23 червня 2017 року про персональні дані, якими можна обмінюватися через Систему раннього попередження та реагування, створену згідно з Рішенням № 1082/2013/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради, для цілей координації заходів із відстеження контактів з огляду на серйозні транскордонні загрози здоров'ю</i>	66
ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	69
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРИШЕВА проти України» від 14 березня 2017 р. (заява № 9505/12)</i>	69
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГРІГОРЯН ТА СЕРГЄЄВА проти України» від 28 березня 2017 року (заява № 63409/11)</i>	73
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЖЕРДСВ проти України» від 27 квітня 2017 року (заява № 34015/07)...</i>	75
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «СОЙМА проти Республіки Молдова, Росії та України» від 30 травня 2017 року (заява № 1203/05).....</i>	80
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ТОНЮК проти України» від 1 червня 2017 року (заява № 6948/07)</i>	82
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ШАБЕЛЬНИК проти України (ч. 2)» від 1 червня 2017 року (заява № 15685/11).....</i>	85
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЛАЗАРЕНКО ТА ІНШІ проти України» від 27 червня 2017 року (заява № 70329/12 та 5 інших).....</i>	88

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	91
<i>До питання головування Мальти у Раді ЄС у першому півріччі 2017 р.</i>	<i>91</i>
<i>Застосування Хартії основних прав Європейського Союзу.....</i>	<i>92</i>
<i>Загальноєвропейські засади соціальних прав</i>	<i>94</i>
<i>Застосування принципів субсидіарності та пропорційності у законодавстві Європейського Союзу.....</i>	<i>100</i>
<i>Комісія започатковує процес консультацій щодо «приборкання» глобалізації.....</i>	<i>102</i>
<i>Середньостроковий перегляд стратегії єдиного цифрового ринку ЄС.....</i>	<i>105</i>
<i>Ініціатива громадян ЄС «Зупинимо екстремізм!» – крок до законодавчих змін.....</i>	<i>109</i>
<i>Брекзит: процес виходу Великої Британії з ЄС розпочато.....</i>	<i>110</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ГАТТ – Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року.

ДЄС, Договір про ЄС – Договір про Європейський Союз.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський Суд, ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄКПЛ – (Європейська) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія, ЄК (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

НУО – неурядові організації.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейського Союзу. Одна з семи інституцій Європейського Союзу.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 2154 (2017) від 10 березня 2017 року «Забезпечення доступу осіб, позбавлених волі, до адвокатів»¹

Парламентська Асамблея підкреслює значення права на отримання адвокатської допомоги у кримінальних справах, закріпленого в статті 6.3.с Європейської конвенції про права людини. Асамблея наголошує, що реалізація права на допомогу захисника є невід'ємною частиною права на справедливий судовий розгляд, що гарантується статтею 6.1 Конвенції та принципами верховенства права. Вона підкреслює, що дотримання цього права має основоположне значення для осіб, позбавлених волі, незалежно від характеру такого позбавлення.

У своїй Резолюції 2077 (2015) «Зловживання практикою досудового позбавлення волі в державах – учасницях Європейської конвенції про права людини» Асамблея вже закликала держави-члени більш суворо дотримуватися принципу «рівності зброї» між обвинуваченням і захистом, включаючи надання адвокатам безперешкодного доступу до ув'язнених, надання їм доступу до матеріалів слідства і надання достатніх коштів для юридичної допомоги.

У зв'язку з цим Асамблея закликає держави-члени:

– гарантувати ефективний доступ підозрюваних, обвинувачених та засуджених осіб (позбавлених або не позбавлених волі), а також учасників кримінального судочинства до адвоката за своїм вибором на будь-якому етапі кримінального судочинства, особливо на початковому етапі тримання під вартою або застосування будь-якої іншої міри, яка передбачає позбавлення волі, включаючи адміністративне затримання мігрантів та осіб в пошуку притулку, а не тільки на початку допиту співробітниками поліції, і гарантувати такий доступ протягом всього розгляду;

¹ Resolution 2154 (2017) Securing access of detainees to lawyers [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23517&lang=en>

забезпечувати, щоб адвокат завжди мав достатньо часу, для того щоб прибути на місце проведення слідчих дій, особливо коли проводяться обшуки, а також зняти необґрунтовані обмеження на число захисників;

– створити ефективні засоби правового захисту на випадок відсутності в осіб, позбавлених волі, доступу до адвоката або виникнення перешкод для такого доступу;

– гарантувати присутність адвоката протягом слухань ув'язнених, в тому числі в зв'язку з взяттям під варту громадян інших держав.

Асамблея закликає держави-члени продовжувати співпрацю з Європейським комітетом з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КПП) і якомога швидше вирішити публікацію доповідей про візити КПП.

Резолюція 2155 (2017) від 10 березня 2017 року «Політичні права інвалідів: питання демократії»²

Асамблея нагадує, що в ряді документів Ради Європи вже підкреслюється необхідність забезпечити повномасштабну участь інвалідів в політичному і громадському житті, зокрема, в Резолюції ПАРЄ 1642 (2009) «Доступ до прав для інвалідів та їх повноцінна активна участь в житті суспільства», в Резолюції ПАРЄ 2039 (2015) «Рівність і інтеграція осіб з обмеженими можливостями», а також у Рекомендації Комітету міністрів СМ/Rec (2011) 14 «Про участь інвалідів в політичному і громадському житті».

Асамблея вітає прийняття нової Стратегії Ради Європи щодо інвалідів на 2017–2023 роки, в якій визначено ряд масштабних заходів, спрямованих на досягнення інклюзивності та участі інвалідів в політичному житті, і закликає оперативно реалізувати її на практиці.

У світлі цих міркувань Асамблея закликає держави-члени і держави – спостерігачі Ради Європи, а також держави, чії

² Resolution 2155 (2017) The political rights of persons with disabilities: a democratic issue [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23519&lang=en>

парламенти мають статус спостерігача або «партнера в зміцненні демократії» при Парламентській Асамблеї:

- негайно ратифікувати, для держав, які ще не зробили цього, Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права інвалідів, в якій встановлені міжнародні стандарти захисту прав інвалідів, і забезпечити її виконання в повному обсязі;

- усунути зв'язок між правом голосу і правоздатністю та повним опікунством, а також нагадуючи про резолюцію Асамблеї 2039 (2015) «Рівність та інтеграція осіб з обмеженими можливостями», замінити механізми прийняття рішень, які передбачають представництво, механізмами прийняття рішень, які передбачають надання підтримки, відповідно до своїх міжнародних зобов'язань;

- забезпечити фізичну доступність громадських будівель, включаючи виборчі дільниці, будівлі національних, регіональних і місцевих парламентів і органів влади, а також гарантувати, щоб принаймні одна виборча дільниця в кожному виборчому окрузі була повністю доступна;

- забезпечити надання інформації про виборчі процеси, процедури голосування і політичні програми в доступних форматах, включаючи легко читабельні і зрозумілі версії, використовуючи при необхідності сурдопереклад, субтитри для відеоінформації і шрифт Брайля;

- створювати мобільні виборчі дільниці і пропонувати, по можливості, електронне голосування у випадках, коли інваліди не в змозі дістатися до виборчої дільниці;

- розглянути питання про введення квот на участь інвалідів в парламентських і місцевих виборах з метою розширення їх участі та представництва.

Асамблея, посилаючись на свою Рекомендацію 1598 (2003) «Про захист жестових мов глухих в державах-членах Ради Європи» та резолюції «Про жестові мови та професійних сурдоперекладачів», ухваленій 23 листопада 2016 року Європейським парламентом, закликає також держави-члени, які ще не зробили цього, визнати мову жестів в якості однієї з офіційних мов.

Асамблея постановляє опублікувати зрозумілі версії прийнятих нею резолюцій і рекомендацій про права інвалідів на своєму веб-сайті. Крім того, ПАРЄ розгляне можливість трансляції цих текстів із сурдоперекладом на своєму веб-сайті.

Резолюція 2158 (2017) від 25 квітня 2017 року «Боротьба з нерівністю в доходах як засіб зміцнення соціальної єдності і прискорення економічного розвитку»³

У цьому документі Асамблея закликає держави-члени:

– поставити боротьбу з нерівністю доходів одним з політичних пріоритетів і розробити комплексні ефективні національні стратегії, в тому числі шляхом установки або пропаганди вимірюваних цільових показників зниження загального рівня нерівності, розриву в оплаті між чоловіками і жінками та співвідношенням між найнижчою і найвищою заробітною платою;

– стимулювати зниження загального рівня нестабільної зайнятості і відкрити перед працівниками більш стабільні професійні перспективи і посади відповідно до їх кваліфікації;

– вкладати кошти в програми навчання і безперервну підготовку всіх працівників протягом їх життя, сприяючи таким чином підвищенню кваліфікації робочої сили, в тому числі, оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями;

– встановити досить високу мінімальну заробітну плату (прожитковий мінімум), забезпечити справедливий рівень заробітної плати для всіх категорій працівників, включаючи вразливі групи на ринку праці (жінки, молодь, мігранти і т.д.), і зміцнити відповідні механізми підтримки доходів;

– заохочувати обмеження надмірно високої заробітної плати і премій для осіб з найвищими доходами, забезпечуючи прозорість їх доходів і стимулюючи застосування максимального співвідношення між найвищою і найнижчою заробітною платою в конкретних галузях або компаніях (наприклад, за допомогою контролю з боку акціонерів, використання правил проведення

³ Resolution 2158 (2017) Fighting income inequality: a means of fostering social cohesion and economic development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23677&lang=en>

відкритих тендерів і, зокрема, через політику закупівель для державних потреб);

– розширювати доступ малих і середніх підприємств до системи закупівель для державних потреб;

– зробити системи оподаткування більш прогресивними, шляхом підвищення ставок оподаткування більш високих доходів і істотного зниження ставок для груп, яким загрожує бідність, таких як великі сім'ї і батьки-одиначки (наприклад, шляхом зниження прибуткового податку, надання податкових канікул і податкових заліків, а також шляхом відмови від оподаткування споживання основних життєво важливих товарів); переглянути оподаткування майна, доходів на капітал і спадщини з метою скорочення податкових стимулів будь-якого роду і підвищення їх транспарентності;

– активізувати міжнародне співробітництво, розробити ефективні заходи по боротьбі з податковими гаванями і ухиленням від сплати податків, як вказується в Резолюції Асамблеї 1881 (2012) «Проведення належної політики щодо податкових гаваней» і Резолюції 2130 (2016) «Уроки «панамських документів» – крок до забезпечення податкової та соціальної справедливості», з метою забезпечення податкової та соціальної справедливості, а також з метою розширювати співробітництво, з тим щоб уникнути податкової конкуренції між країнами, яка веде до переміщення компаній і приватних осіб;

– активізувати соціальний діалог як засіб боротьби з нерівністю доходів і розробки досконалої політики для ринку праці відповідно до Резолюції ПАРЄ 2146 (2017) «Активізація соціального діалогу як інструменту стабільності і скорочення соціальної і економічної нерівності».

Асамблея також закликає держави-члени сприяти формуванню нової парадигми соціальної справедливості в своїх суспільствах, коли нерівність доходів розглядається в якості серйозної проблеми для всієї економіки і суспільства. Також виконувати свої зобов'язання щодо загальних Цілей у сфері сталого розвитку, прийнятих ООН у вересні 2015 року, а також ефективно захищати соціальні права, що гарантуються договірною системою Європейської соціальної хартії Ради Європи, зокрема, за

допомогою ратифікації, якщо цього ще не зроблено, переглянутої Європейської соціальної хартії.

Резолюція 2160 (2017) від 26 квітня 2017 року «Двадцять п'ять років КПП: досягнення та шляхи вдосконалення»⁴

Парламентська Асамблея, нагадуючи про свою Резолюцію 1248 (2001) «Європейський комітет з питань запобігання катуванням (КПП): склад Комітету», свою Резолюцію 1540 (2007) «Удосконалення процедур відбору членів КПП» і Резолюцію 1808 (2011) «Зміцнення механізмів попередження катувань в Європі», висловлює Європейському комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або принизливому поведженню чи покаранню (КПП) вдячність за його видатну діяльність, яка дозволила істотно поліпшити ситуацію у державах-членах.

У цій Резолюції Асамблея підкреслює важливість посилення усіх засобів і інструментів впровадження механізму запобігання тортурам з тим, щоб КПП міг досягти своєї мети. Вона визнає, що національні превентивні механізми (НПМ), передбачені Факультативним протоколом до Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання (Конвенція Орсато), є практичним втіленням принципу субсидіарності. Закликаючи КПП продовжувати відшукувати будь-які можливості для взаємодії з механізмами Орсато відповідно до принципів взаємодоповнюваності і субсидіарності з метою найбільш ефективного використання своїх ресурсів, Асамблея також закликає і держави – члени Ради Європи:

– ратифікувати Конвенцію Орсато, призначити ефективний, незалежний національний превентивний механізм відповідно до вимог, встановлених у Конвенції Орсато, і забезпечити, щоб НПМ мали у своєму розпорядженні достатні людські та фінансові ресурси;

– полегшувати обмін інформацією і координацію між КПП і НПМ, в тому числі запропонувати НПМ направляти свого

⁴ Resolution 2160 (2017) 25 years of the CPT: achievements and areas for improvement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23712&lang=en>

представника для участі в засіданнях, на яких делегація КПП інформує уряди про свої попередні зауваження по закінченню візиту;

– вжити заходів щодо забезпечення того, щоб доповіді за підсумками візитів і відповіді уряду негайно надавалися в розпорядження НПМ або іншого профільного національного моніторингового органу за умови, що вони будуть залишатися конфіденційними аж до їх опублікування КПП.

Рекомендація 2100 (2017) від 26 квітня 2017 року «Двадцять п'ять років КПП: досягнення та шляхи вдосконалення»⁵

Парламентська Асамблея, нагадуючи про свою Резолюцію 2160 (2017) «Двадцять п'ять років КПП: досягнення та шляхи вдосконалення», підкреслює, що вона високо цінує і підтримує роботу Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдським або таким, що принижують гідність, видам поведження чи покарання (КПП).

У своїй Рекомендації 1968 (2011) «Зміцнення механізмів попередження тортур в Європі» ПАРЄ запропонувала Комітету міністрів включати до свого порядку денного і обговорювати як невідкладні питання публічні заяви КПП. У своїй відповіді Асамблеї Комітет міністрів дав принципову згоду. Однак він не включив до свого порядку денного єдину з таких заяв, яку після цього було зроблено КПП. У зв'язку з цим Асамблея ще раз нагадує про пропозиції, сформульовані в її Рекомендації 1968 (2011).

Крім того, Асамблея занепокоєна нестабільним становищем Секретаріату КПП у зв'язку із недостатньою кількістю співробітників, які працюють на постійній основі, не дивлячись на постійний характер діяльності КПП. У зв'язку з цим вона пропонує Комітету міністрів забезпечити, щоб КПП підтримував повноцінний секретаріат, укомплектований фахівцями відповідної кваліфікації і який би складався зі співробітників, які працюють на постійній основі.

⁵ Recommendation 2100 (2017) 25 years of the CPT: achievements and areas for improvement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23713&lang=en>

Резолюція 2161 (2017) від 26 квітня 2017 року «Зловживання системою Інтерполу: необхідність посилення правових гарантій»⁶

Парламентська Асамблея підкреслює значення Інтерполу як ефективного інструменту міжнародного співробітництва в боротьбі з транснаціональною злочинністю, включаючи тероризм. Інтерпол заснований на взаємодопомозі між національними правоохоронними органами та повинен функціонувати абсолютно нейтрально при дотриманні прав людини підозрюваних. Міжнародна система сповіщення дозволяє поліції держав-членів обмінюватися важливою інформацією, що стосується злочинності. Поліція може використовувати повідомлення для оповіщення правоохоронних органів інших країн про можливі загрози, а також просити про допомогу в розслідуванні злочинів. «Червоні повідомлення» використовуються, зокрема, для того щоб запитувати інформацію про місцезнаходження і звертатися з проханням про затримання особи, розшукуваної правоохоронними органами однією з країн або будь-яким міжнародним судом з метою подальшої екстрадиції. За останнє десятиріччя кількість «червоних повідомлень» різко зросла.

В цій Резолюції Асамблея закликає всі держави – члени Ради Європи:

– стати позитивним прикладом, забезпечивши, щоб у зверненнях про поширення «червоних повідомлень», які направляються національними центральними бюро (НЦБ), конкретно вказувалися відповідні особи, ймовірні злочини та елементи доказів, що підтверджують зв'язок відповідної особи з ймовірним злочином;

– оперативно направляти в Інтерпол відповідну інформацію про осіб, за якими поширені «червоні повідомлення» (наприклад, інформацію про надання політичного притулку або про судові рішення про відмову в екстрадиції);

⁶ Resolution 2161 (2017) Abusive recourse to the Interpol system: the need for more stringent legal safeguards [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23714&lang=en>

– утримуватися від арештів на основі «червоних повідомлень», коли є серйозні побоювання підозрювати, що дане повідомлення може бути неправомірним;

– використовувати свій вплив у рамках Інтерполу для забезпечення проведення необхідних реформ, для того щоб Інтерпол дотримувався прав людини і верховенства права, залишаючись при цьому ефективним інструментом для законного міжнародного співробітництва між органами поліції.

Резолюція 2163 (2017) від 27 квітня 2017 року «Про захист прав батьків і дітей, які належать до релігійних меншин»⁷

У цьому документі Асамблея нагадує про свій твердий намір підтримувати мирне співіснування людей, які належать до різних релігійних і етнічних громад, і прагне до формування толерантної, шанобливої і демократичної спільноти для всіх, як це передбачалося при прийнятті цілого ряду документів Асамблеї, включаючи Резолюцію 1904 (2012) «Право на вільний вибір освіти в Європі», Резолюцію 1928 (2013) «Гарантія прав людини в зв'язку з релігійними та іншими переконаннями і захист релігійних громад від насильства», Резолюцію 2036 (2015) «Вирішення проблеми нетерпимості і дискримінації в Європі, особливо по відношенню до християн» і Резолюцію 2076 (2015) «Свобода релігії і співжиття в демократичному суспільстві».

У зв'язку з цим Асамблея закликає всі держави – члени Ради Європи захищати права батьків і дітей, які належать до релігійних меншин, здійснювати для цього практичні законодавчі та інші заходи, для того щоб, зокрема:

– затвердити право на свободу думки, совісті і релігії для всіх осіб, включаючи право не належати до жодної релігії, а також захищати право будь-якої людини не примушувати до вчинення дій, які суперечать її глибинним моральним або релігійним устоям, забезпечуючи при цьому доступ до законно наданих послуг, а також захищати право інших людей не піддаватися дискримінації;

⁷ Resolution 2163 (2017) The protection of the rights of parents and children belonging to religious minorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23719&lang=en>

– домагатися розумного поєднання глибинних моральних або релігійних підвалин усіх осіб в разі серйозного конфлікту, для того, щоб надати громадянам можливість вільно сповідувати свою релігію або віру, в приватному порядку або публічно, в межах, встановлених законодавством, і за умови, що це не завдає шкоди правам інших осіб;

– скасувати всі закони або норми, які вводять дискримінаційні відмінності між віруваннями релігійних меншин і релігійної більшості;

– забезпечити прості рішення для дітей або батьків, які бажають отримати звільнення від обов'язкових державних релігійних навчальних програм, які суперечать глибинним моральним або релігійним засадам; такі рішення можуть включати неконфесійне навчання релігії, ознайомлення з різними релігіями або програми навчання основам етики.

Рекомендація 2101 (2017) від 27 квітня 2017 року «Про захист прав батьків і дітей, які належать до релігійних меншин»⁸

Парламентська Асамблея, посилаючись на свою Резолюцію 2163 (2017) «Захист прав батьків і дітей, що належать до релігійних меншин», рекомендує Комітету міністрів:

– направити зазначену Резолюцію урядам держав-членів;

– розробити рекомендації, які б допомагали державам-членам із розумною повагою ставитися до глибоко вкорінених моральних переконань і релігійних вірувань окремих осіб, забезпечуючи при цьому ефективне дотримання прав інших громадян.

⁸ Recommendation 2101 (2017) The protection of the rights of parents and children belonging to religious minorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23720&lang=en>

Рекомендація 2102 (2017) від 28 квітня 2017 року «Технологічна конвергенція, штучний інтелект і права людини»⁹

Конвергенція нанотехнологій, біотехнологій, інформаційних технологій і когнітивних наук, а також швидкість, із якою на ринок потрапляють продукти, вироблені з використанням нових технологій, відображаються не тільки на правах людини і умовах їх реалізації, а й на тій фундаментальній концепції, яка характеризує людину.

У цій Рекомендації Асамблея закликає Комітет міністрів:

– негайно завершити оновлення Конвенції про захист фізичних осіб при автоматизованій обробці персональних даних через включення до неї нових положень, що дозволяють оперативно забезпечувати більш дієвий захист;

– визначити рамки використання медичних роботів, а також ортопедичної та реабілітаційної техніки у Стратегії Ради Європи щодо інвалідності на 2017–2023 роки, виходячи з мети досягнення рівності, гідності та рівних можливостей для інвалідів.

У світлі зазначеного, Асамблея настійно закликає Комітет міністрів доручити відповідним компетентним органам РЄ вивчити питання про те, яким чином інтелектуальні продукти і/або підключені пристрої і в цілому технічна конвергенція і її соціальні та етичні наслідки, пов'язані зі сферою генетики і геномами, нейробіологією і проблемою обробки великих обсягів даних, загрожують різним аспектам прав людини.

Крім того, Асамблея пропонує розробити керівні настанови з таких питань:

1) підвищення рівня прозорості, державного регулювання і відповідальності операторів у тому, що стосується:

– того факту, що за будь-яких обставин відповідальність несе людина. Посилання на те, що системи зі штучним інтелектом «самостійно» приймають рішення, не можуть звільняти творців, власників і керуючих цих систем від відповідальності за порушення прав людини, що здійснюються з використанням таких систем,

⁹ Recommendation 2102 (2017) Technological convergence, artificial intelligence and human rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23726&lang=en>

навіть у випадках, коли дія, яка завдала шкоди, не була безпосередньо санкціонована відповідальним керівником або оператором;

– операцій щодо автоматизованої обробки даних, що мають на меті збір, обробку та використання персональних даних;

– інформування громадськості щодо цінності даних, які вона генерує, про необхідність згоди на використання цих даних, а також про термін, протягом якого ці дані будуть зберігатися;

– інформування кожної людини про обробку отриманих від неї персональних даних, а також про математичні та статистичні методи, які дозволяють здійснювати профілювання;

– розробки і використання комп'ютерних програм, призначених для переконання, а також інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) або алгоритмів штучного інтелекту, які повинні забезпечувати в повному обсязі повагу гідності і прав усіх користувачів, особливо найбільш вразливих категорій, таких як літні люди або інваліди;

2) загальна система стандартів, яких повинні дотримуватися в тих випадках, коли суд використовує штучний інтелект;

3) необхідність забезпечення того, щоб будь-яка машина, будь-який робот або будь-який об'єкт штучного інтелекту залишалися під контролем людини; виходячи з того, що машина вважається розумною лише за рахунок свого програмного забезпечення, слід передбачити можливість позбавляти її здібностей, якими вона володіє;

4) визнання нових прав, пов'язаних з повагою до особистого і сімейного життя, можливості відмовитися від того, щоб хтось піддавав вас профілізації, відстежував ваше місцезнаходження, маніпулював вами або впливав на вас в якості «наставника», а також права мати можливість, у контексті лікування і допомоги, що надаються літнім особам та інвалідам, спілкуватися не з роботом, а з людиною.

Асамблея нагадує, що у своїй Резолюції 2051 (2015) «БПЛА (безпілотні літальні апарати) і цілеспрямовані вбивства: необхідність дотримання прав людини і норм міжнародного права» вона закликала всі держави-члени і держави-спостерігачі, а також

держави, парламенти яких мають статус спостерігачів при ПАРЄ, утримуватися від використання будь-яких автоматичних (роботизованих) процедур визначення осіб для цілеспрямованого вбивства або будь-якого заподіяння шкоди на основі моделей комунікативної поведінки чи інших даних, зібраних за допомогою засобів масового стеження.

Асамблея закликає також організувати тіснішу співпрацю з інституціями Європейського Союзу та ЮНЕСКО для забезпечення формування логічної нормативної правової бази та створення ефективних міжнародно-правових наглядових механізмів.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Регламент (Євросоюз) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційні контрольні перевірки та іншу офіційну діяльність, спрямовану на забезпечення застосування законодавства щодо харчових продуктів, норм щодо забезпечення здоров'я і добробуту тварин, здоров'я рослин і продукції із захисту рослин, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 999/2001, (ЄС) № 396/2005, (ЄС) № 1069/2009, (ЄС) № 1107/2009, (Євросоюз) № 1151/2012, (Євросоюз) № 652/2014, (Євросоюз) 2016/429 і (Євросоюз) 2016/2031 Європейського Парламенту та Ради, Регламентів Ради (ЄС) № 1/2005 і (ЄС) № 1099/2009 та Директив Ради 98/58/ЄС, 1999/74/ЄС, 2007/43/ЄС, 2008/119/ЄС та 2008/120/ЄС, а також скасовує Регламенти (ЄС) № 854/2004 і 882/2004 Європейського Парламенту та Ради, Директиви Ради 89/608/ЄЕС, 89/662/ЄЕС, 90/425/ЄЕС, 91/496/ЄЕС, 96/23/ЄС, 96/93/ЄС і 97/78/ЄС та Рішення Ради 92/438/ЄЕС (Регламент про офіційні контрольні перевірки)¹⁰

Цей Регламент встановлює правила щодо:

- 1) здійснення офіційних контрольних перевірок та іншої офіційної діяльності компетентними органами держав-членів;
- 2) фінансування процедур здійснення офіційних контрольних перевірок;
- 3) адміністративної підтримки і співпраці між державами-членами з огляду на належне застосування правил, закріплених у п. 2 вище;

¹⁰ Regulation (EU) 2017/625 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health and plant protection products, amending Regulations (EC) No 999/2001, (EC) No 396/2005, (EC) No 1069/2009, (EC) No 1107/2009, (EU) No 1151/2012, (EU) No 652/2014, (EU) 2016/429 and (EU) 2016/2031 of the European Parliament and of the Council, Council Regulations (EC) No 1/2005 and (EC) No 1099/2009 and Council Directives 98/58/EC, 1999/74/EC, 2007/43/EC, 2008/119/EC and 2008/120/EC, and repealing Regulations (EC) No 854/2004 and (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council, Council Directives 89/608/EEC, 89/662/EEC, 90/425/EEC, 91/496/EEC, 96/23/EC, 96/93/EC and 97/78/EC and Council Decision 92/438/EEC (Official Controls Regulation) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.095.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:095:TOC

4) здійснення контролю Комісією у державах-членах і третіх країнах;

5) прийняття умов, що мають виконуватися стосовно тварин і товарів, які надходять до ЄС із третіх країн;

б) створення комп'ютеризованої інформаційної системи для управління інформацією і даними стосовно здійснення офіційних контрольних перевірок.

Положення цього Регламенту застосовуються до офіційних контрольних перевірок, що здійснюються з метою оцінки дотримання правил, встановлених на рівні ЄС або його окремих держав-членів, для застосування законодавства Союзу у таких сферах, як:

– харчові продукти та їх безпечність, цілісність та повноцінність на будь-якій стадії виробництва, обробки та розповсюдження, включаючи правила, спрямовані на забезпечення чесної практики у питаннях торгівлі і захисту інтересів споживачів та інформації, а також виробництва і використання матеріалів та складових, призначених для контакту з харчовими продуктами;

– умисні викиди у навколишнє середовище генетично модифікованих організмів (ГМО) з метою виробництва харчових продуктів;

– харчові продукти та їх безпечність на будь-якій стадії їх виробництва, обробки та розповсюдження і використання, включаючи правила, спрямовані на забезпечення чесної практики у питаннях торгівлі і охорони здоров'я споживачів і захисту інтересів та інформації;

– вимоги до охорони здоров'я тварин;

– запобігання і мінімізація ризиків для здоров'я людей і тварин, що походять від побічних продуктів та продуктів їх переробки;

– вимоги щодо добробуту тварин;

– захисні заходи від шкідників рослин;

– вимоги щодо розміщення на ринку і використання продукції для захисту рослин і раціонального використання пестицидів, за винятком вимоги щодо застосування пестицидів;

- органічна продукція та її маркування;
- використання і маркування захищених назв походження товарів, захищених географічних позначень та гарантованих/захищених традиційних продуктів.

Крім того, положення цього документа також застосовуються до офіційних контрольних перевірок з метою здійснення оцінки дотримання вимог, встановлених у правилах, зазначених у п. 2 вище, коли ці вимоги застосовуються до тварин і товарів, які потрапляють до Союзу або призначені для експорту з ЄС. Водночас, його положення не застосовуються до офіційних контрольних перевірок на предмет дотримання ряду регламентів і директив ЄС, перелік яких надається у ст. 1 цього Регламенту.

Для цілей цього Регламенту під «офіційною контрольною перевіркою» розуміються види діяльності, що здійснюються компетентними органами (або органами чи фізичними особами, яким делеговано виконання таких завдань згідно з цим Регламентом) з метою здійснення оцінки: 1) дотримання положень цього Регламенту та зазначених вище правил, а також 2) того факту, що тварини чи товари відповідають перерахованим вище правилам, включаючи видачу офіційної довідки (сертифікату) чи проходження офіційної атестації.

У положеннях цього Регламенту детально викладені процедури призначення компетентних органів для проведення офіційних контрольних перевірок, а також самі процедури їх підготовки і здійснення як на рівні держав-членів, так і на рівні ЄС у цілому.

Крім того, Регламент вносить зміни і скасовує ряд застарілих регламентів і директив, положеннями яких регулювалася зазначена сфера до прийняття цього Регламенту (статті 146–165).

У додатках до Регламенту містяться спеціальні положення про підготовку персоналу для відповідних компетентних органів (Додаток II), характеристики методів здійснення аналізу (Додаток III), а також митні збори за проведення офіційних контрольних перевірок партій тварин і товарів, що ввозяться на територію ЄС (Додаток IV).

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата

його прийняття співпадає із датою опублікування) та застосовується з 14 грудня 2019 року. У сферах, що регулюються правилами, зазначеними у його статтях 1(2)(g), 34(1), (2) і (3), 37(4)(e) і 37(5), Регламент застосовується з 29 квітня 2022 року. Замість статей 32 і 33 Регламенту (ЄС) № 882/2004, що скасовується цим документом, з 29 квітня 2018 року застосовуються статті 92–101 новоухваленого Регламенту. Крім того, його стаття 163 застосовується з 28 квітня 2017 року.

Рішення (Євросоюз) 2017/684 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про запровадження механізму обміну інформацією щодо міжурядових угод і документів необов'язкового характеру між державами-членами та третіми країнами у сфері енергетики, а також про скасування Рішення № 994/2012/Євросоюз¹¹

Належне функціонування внутрішнього енергетичного ринку ЄС потребує, аби імпортування енергоресурсів до Союзу повністю регулювалося відповідними правилами. Прозорість та відповідність законодавству ЄС є важливим елементом у забезпеченні енергетичної стабільності Союзу. Неналежне функціонування внутрішнього енергетичного ринку ставить Союз у вразливе та несприятливе становище з точки зору безпеки енергопостачання, а також підриває його потенційні вимоги до європейських споживачів і промисловості.

Це Рішення встановлює механізм обміну інформацією між державами-членами та Комісією щодо міжурядових угод у галузі енергетики з метою забезпечення належного функціонування внутрішнього енергетичного ринку та підвищення надійності енергопостачання в рамках ЄС.

Крім того, Рішення:

– зобов'язує держави-члени повідомляти Комісії про укладання міжурядових угод та документів необов'язкового

¹¹ Decision (EU) 2017/684 of the European Parliament and of the Council of 5 April 2017 on establishing an information exchange mechanism with regard to intergovernmental agreements and non-binding instruments between Member States and third countries in the field of energy, and repealing Decision No 994/2012/EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0684&from=EN>

характеру між державами-членами та третіми країнами у сфері енергетики;

– зобов'язує держави-члени повідомляти, а Комісію – здійснювати оцінку укладених міжурядових угод та документів необов'язкового характеру з урахуванням існуючих угод та нових міжурядових угод, що стосуються електрики;

– зобов'язує Комісію підтримувати та розглядати міжурядові угоди між державами-членами та третіми країнами;

– зобов'язує всі залучені сторони діяти згідно з принципом прозорості та конфіденційності;

– встановлює механізм координації дій між державами-членами.

До 1 січня 2020 року Європейська Комісія має надати повний звіт про функціонування механізму обміну інформацією щодо міжурядових угод і документів необов'язкового характеру між державами-членами та третіми країнами у сфері енергетики, проаналізувавши його ефективність та, за необхідності, внести пропозиції щодо його перегляду.

Цим Рішенням з 2 травня 2017 року також скасовується Рішення № 994/2012/Євросоюз.

Рішення набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (Євросоюз) 2017/745 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про медичні прилади, що вносить зміни до Директиви 2001/83/ЄС, Регламенту (ЄС) № 178/2002 і Регламенту (ЄС) № 1223/2009 та скасовує Директиви Ради 90/385/ЄЕС і 93/42/ЄЕС¹²

Цей Регламент встановлює процедури стосовно розміщення і забезпечення наявності на ринку або введення в експлуатацію медичних приладів для використання людьми та допоміжного

¹² Regulation (EU) 2017/745 of the European Parliament and of the Council of 5 April 2017 on medical devices, amending Directive 2001/83/EC, Regulation (EC) No 178/2002 and Regulation (EC) No 1223/2009 and repealing Council Directives 90/385/EEC and 93/42/EEC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0745&from=EN>

обладнання для них у ЄС. Регламент також застосовується до клінічних досліджень стосовно таких медичних приладів і допоміжного обладнання до них, які проводяться в рамках ЄС. Крім того, положення цього Регламенту застосовуються (з дати початку застосування спільних технічних умов, прийнятих на виконання його статті 9) до груп продукції немедичного призначення, перерахованих у Додатку XVI до Регламенту, та, зокрема чинних гармонізованих стандартів для аналогічних приладів медичного призначення, ґрунтуючись на аналогічній технології. Спільні технічні характеристики для кожної з груп продукції, перерахованих у Додатку XVI, стосуються принаймні управління ризиками, як це визначено у Додатку I для певної групи зазначеної продукції, та, за необхідності, клінічної оцінки на предмет безпеки. Необхідні спільні технічні характеристики мають бути прийняті до 26 березня 2020 року.

Під «медичним приладом» для цілей цього Регламенту розуміється будь-який інструмент, апарат, обладнання чи пристрій, програмне забезпечення, імплантат, реагент, матеріал або інший об'єкт, призначений виробником для використання (самостійно або спільно з іншими подібними об'єктами) людиною з однією чи більше зі спеціальних медичних цілей, що зазначені у статті 2 цього Регламенту.

Додатки до цього Регламенту містять детальну інформацію про документацію, що має супроводжувати зазначені прилади, інформацію, що має на них міститися (зокрема, щодо виробників, призначення і т. п.), загальні вимоги щодо їх безпечності, порядок їх реєстрації, тощо.

Всі прилади – як медичного, так і немедичного призначення – мають відповідати спільним вимогам, що застосовуються як одних, так і інших приладів.

Нові правила застосовуватимуться лише по завершенні перехідного періоду у три роки після набрання чинності цим Регламентом (весна 2020 року) та через п'ять років після набрання чинності (весна 2022 року) Регламентом про медичні прилади для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*)¹³.

¹³ Див. : Регламент (Євросоюз) 2017/746 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про медичні прилади для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*) та

Комісія вітає ухвалення її пропозиції щодо двох зазначених регламентів стосовно медичних приладів, що створюють модернізовану і більш надійну законодавчу базу ЄС для забезпечення захисту здоров'я громадян і безпеки пацієнтів.

Нові регламенти містять ряд надзвичайно важливих удосконалень з метою модернізації нинішньої системи, серед яких:

- більш жорсткий і прогнозований контроль за небезпечними приладами завдяки новому механізму їх перевірки до розміщення на ринку із залученням експертів на рівні ЄС;

- посилення критеріїв для призначення і процесу контролю з боку органів технічної експертизи;

- включення певних приладів для естетичної медицини, що мають такі самі технічні характеристики і ризики, як і аналогічні медичні прилади, на які поширюються положення цих регламентів;

- впровадження нової системи класифікації ризиків для медичних приладів, призначених для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*), що відповідає міжнародним настановам;

- підвищена прозорість завдяки створенню масштабної загальносоюзної бази даних медичних приладів і системи їх мобільності на основі унікальних ідентифікаційних номерів таких приладів;

- впровадження «карти імплантатів», що містить інформацію про імплантовані медичні прилади пацієнта;

- посилення правил клінічного підтвердження, у тому числі загальносоюзну скоординовану процедуру надання дозволів на проведення багатофокусних клінічних досліджень;

- посилення вимог до виробників щодо здійснення відповідного контролю після продажу;

- покращені механізми координації дій між країнами ЄС у сферах активного моніторингу та нагляду за ринком.

Нові регламенти забезпечать:

- стало високий рівень охорони і захисту здоров'я громадян ЄС при користуванні зазначеною продукцією;

скасування Директиви 98/79/ЄС і Рішення Комісії 2010/227/Євросоюз (стор. 32 цього Випуску).

- вільну і справедливу торгівлю зазначеною продукцією на всій території ЄС;
- адаптацію законодавства ЄС до значних технологічних і наукових змін, що відбуваються у цьому секторі впродовж останніх 20 років.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата його прийняття збігається з датою його публікації) та застосовується з 26 березня 2020 року. Водночас окремі статті застосовуються згідно з положеннями, зазначеними у його статті 123.

Регламент (Євросоюз) 2017/746 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про медичні прилади для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*) та скасування Директиви 98/79/ЄС і Рішення Комісії 2010/227/Євросоюз¹⁴

Цей Регламент встановлює процедури стосовно розміщення і забезпечення наявності на ринку або введення в експлуатацію медичних приладів для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*) для використання людьми та допоміжного обладнання для таких приладів у ЄС. Його положення застосовуються також до досліджень стосовно таких медичних приладів та допоміжного обладнання для них, що проводяться на території ЄС.

Для цілей цього Регламенту під «медичним приладом для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*)» мається на увазі будь-який медичний прилад, що є індикатором, індикативним продуктом, калібратором, контрольним матеріалом, набором медичних інструментів, інструментом, апаратом, одиницею обладнання, програмним забезпеченням чи системою, що використовується самостійно або спільно з іншими подібними об'єктами, призначений виробником для використання в лабораторних умовах (*in vitro*) для дослідження проб, у тому числі

¹⁴ Regulation (EU) 2017/746 of the European Parliament and of the Council of 5 April 2017 on *in vitro* diagnostic medical devices and repealing Directive 98/79/EC and Commission Decision 2010/227/EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R0746>

крові та тканин, забраних з організму людини, виключно або переважно з метою надання інформації:

- 1) стосовно фізіологічного чи патологічного процесу чи стану;
- 2) стосовно патологічних фізичних чи розумових порушень;
- 3) стосовно схильності до будь-якого захворювання чи хвороби;
- 4) для визначення безпечності та сумісності з потенційними реципієнтами
- 5) для прогнозування наслідків чи реакції на лікування;
- 6) для визначення чи моніторингу терапевтичних заходів.

До медичних приладів для діагностики в лабораторних умовах (*in vitro*) віднесено також тару для зберігання проб.

Положеннями Регламенту детально регулюється порядок розміщення і забезпечення наявності на ринку або введення в експлуатацію зазначених медичних приладів, зобов'язання учасників ринку, процедури маркування, вільний рух зазначеного обладнання і приладів та дистанційна торгівля ними, визначення і обов'язки органів технічної експертизи та пов'язані з цим процедури тощо¹⁵.

Додатки до цього Регламенту містять детальну інформацію про документацію, що має супроводжувати зазначені прилади, інформацію, що має на них міститися (зокрема, щодо виробників, призначення і т. п.), загальні вимоги щодо їх безпечності, порядок їх реєстрації тощо.

Статті 110–112 містять положення про внесення змін і скасування інших документів на виконання положень цього Регламенту. Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 26 березня 2022 року. Проте окремі статті застосовуються згідно з положеннями, зазначеними у його статті 113.

¹⁵ Для додаткової інформації щодо цього документа див. також: Регламент (Євросоюз) 2017/745 Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2017 року про медичні прилади, що вносить зміни до Директиви 2001/83/ЄС, Регламенту (ЄС) № 178/2002 і Регламенту (ЄС) № 1223/2009 та скасовує Директиви Ради 90/385/ЄЕС і 93/42/ЄЕС (стор. 29 цього Випуску).

Рішення Ради (Євросоюз) 2017/939 від 11 травня 2017 року про укладення від імені Європейського Союзу Мінаматської конвенції стосовно ртуті¹⁶

Оскільки:

– ртуть є речовиною, яка має транскордонну природу, що зумовлює необхідність глобальних дій із забезпечення захисту людей і довкілля на рівні ЄС, крім заходів, що ухвалені і реалізуються державами-членами на національному рівні;

– Сьома програма дій з питань довкілля¹⁷ встановила довгострокову мету – забезпечення нетоксичного навколишнього середовища, зазначивши при цьому, що для її досягнення необхідні заходи, спрямовані на мінімізацію значного негативного впливу хімікатів на здоров'я людини і навколишнє середовище до 2020 року;

– Стратегія Співтовариства 2005 року стосовно ртуті, переглянута у 2010 році, спрямована на зменшення викидів ртуті, обмеження попиту і пропозиції щодо цієї речовини, захист від її впливу, а також сприяння міжнародній співпраці у цьому напрямі;

– Рада ще раз підтверджує своє зобов'язання, закріплене у її Висновках від 14 березня 2011 року, щодо загальної мети захисту здоров'я людини і довкілля від викидів ртуті і її складових шляхом мінімізації та, за доцільності, повного уникнення у глобальному масштабі шкідливих антропогенних викидів зазначених речовин у повітря, воду та ґрунт, а положення Конвенції спрямовані на досягнення саме цієї мети;

– згідно з Рішенням Ради (Євросоюз) 2017/938 від 23 вересня 2013 року¹⁸ Європейський Союз підписав Мінаматську конвенцію стосовно ртуті (далі – Конвенція) на умовах її укладення у

¹⁶ Council Decision (EU) 2017/939 of 11 May 2017 on the conclusion on behalf of the European Union of the Minamata Convention on Mercury [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/legal-](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.142.01.0004.01.ENG&toc=OJ:L:2017:142:TOC)

content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.142.01.0004.01.ENG&toc=OJ:L:2017:142:TOC

¹⁷ Додатково див. : Decision No 1386/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 'Living well, within the limits of our planet'. – OJ L 354. – 28.12.2013. – P. 171.

¹⁸ Council Decision (EU) 2017/938 of 23 September 2013 on the signing, on behalf of the European Union, of the Minamata Convention on Mercury [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.142.01.0002.01.ENG&toc=OJ:L:2017:142:TOC)

подальшому, цим Рішенням засвідчується її укладення від імені ЄС (текст Конвенції міститься у Додатку до Рішення).

Рішення набирає чинності у день його прийняття.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2017/820 від 12 травня 2017 року щодо пропорційних поліцейських перевірок і поліцейської співпраці у Шенгенській зоні¹⁹

Оскільки на певній території ЄС без контролю на внутрішніх кордонах необхідно вживати спільних заходів у відповідь на транскордонні загрози, що зачіпають публічний порядок чи внутрішню безпеку відповідної території, належне функціонування такої території спирається не лише на уніфіковане застосування *acquis* ЄС, але й на реалізацію відповідних повноважень національних компетентних органів щодо підтримання закону і порядку та гарантування внутрішньої безпеки із дотриманням цілей Шенгенського *acquis*. Для належного функціонування Шенгенської зони важливо зважати не лише на якість здійснення державами-членами управління на своїх зовнішніх кордонах, а й на ефективну реалізацію ними своїх поліцейських повноважень на всій своїй території та у прикордонних зонах.

У 2012 році Комісія підготувала Керівні настанови для держав-членів стосовно поліцейських заходів на внутрішніх прикордонних територіях, що супроводжували Перший дворічний звіт про функціонування Шенгенської зони²⁰. Спираючись на досвід трьох останніх років, ці Керівні настанови потребують перегляду, відтак ця Рекомендація слугує саме цій меті. Її положення ґрунтуються на винесених уроках стосовно загроз публічному порядку чи внутрішній безпеці, найкращій практиці реалізації поліцейських повноважень і транскордонної поліцейської співпраці, відповідному прецедентному праві з огляду на поліцейські перевірки, Шенгенських оцінках, що проводилися у

¹⁹ Commission Recommendation (EU) 2017/820 of 12 May 2017 on proportionate police checks and police cooperation in the Schengen area [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0820&from=EN>

²⁰ COM(2012)230, Report covering period 1 November 2011 [Електронний ресурс]. – 30 April 2012. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0230:FIN:EN:PDF>

сфері поліцейської співпраці, а також на нових можливостях, що випливають із сучасних технологічних інновацій²¹.

Поліцейські повноваження, що реалізуються на території держав-членів, відповідають законодавству ЄС. Відповідно, держави-члени можуть здійснювати поліцейські перевірки також у прикордонних зонах, у тому числі на внутрішніх прикордонних територіях, у контексті поліцейських повноважень, передбачених національним законодавством, що застосовується на всій відповідній території.

За нинішніх обставин існування загроз для публічного порядку чи внутрішньої безпеки від тероризму та інших серйозних транскордонних злочинів і ризиків від вторинного переміщення осіб, які нерегулярно перетинають зовнішні кордони, вкрай необхідною і виправданою є інтенсифікація поліцейських перевірок на всіх територіях держав-членів, включаючи прикордонні, а також здійснення таких перевірок уздовж основних транспортних шляхів, таких, як, наприклад, автомагістралі та залізниці.

Цим документом Комісія рекомендує державам-членам самостійно приймати рішення щодо проведення зазначених перевірок, обрання місць та рівня (активності) їх проведення, що має бути пропорційно виявленим загрозам. Комісія також закликає держави-члени більш повно реалізовувати поліцейські повноваження та здійснювати обов'язкові поліцейські перевірки перед тим, як прийняти рішення про тимчасове повторне запровадження контролю на внутрішніх кордонах.

Комісія рекомендує державам-членам якнайшвидше вжити відповідних заходів на виконання положень цієї Рекомендації, але не пізніше, ніж через шість місяців з моменту її прийняття. Рекомендація адресована всім державам Шенгенської зони, відповідно до положень Розділу III Регламенту (Євросоюз) 2016/399.

²¹ Додатково див.: Judgement of the Court of Justice of 19 July 2012, Adil, ECLI:EU:C:2012:508, C-278/12 PPU.

Рішення № 1/2017 Спільного комітету Регіональної конвенції про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження від 16 травня 2017 року стосовно запиту України стати Договірною Стороною Регіональної конвенції про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження [2017/1367]²²

Основна мета Регіональної конвенції про пан-Євро-середземноморські преференційні правила походження²³ (далі – конвенція) – сприяння застосуванню єдиних уніфікованих правил походження з метою акумулювання даних про походження товарів, якими торгують між собою Договірні Сторони.

До пан-Євро-середземноморської зони входять ЄС, держави Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландія, Норвегія, Швейцарія, Ліхтенштейн), учасники Барселонського процесу (Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Марокко, Сирія, Туніс, Туреччина і Палестина) та Фарерські острови, а також учасники Процесу стабілізації та асоціації (Албанія, Боснія та Герцеговина, Хорватія, колишня Югославська Республіка Македонія, Чорногорія, Сербія, а також Косово згідно з Резолюцією РБ ООН 1244/99). Конвенція передбачає більш ефективне управління системою пан-Євро-середземноморської акумуляції відповідних даних, сприяючи таким чином процедурі внесення змін до правил походження, а також створення Спільного комітету, уповноваженого вносити такі зміни та приймати рішення про приєднання до конвенції.

Відтак, цим Рішенням Спільний комітет конвенції запрошує Україну приєднатися до конвенції, оскільки положення її ст. 5(1) передбачають, що будь-яка третя сторона може стати Договірною Стороною конвенції за умови наявності у країни або території-кандидата чинної угоди про вільну торгівлю, якою передбачені преференційні правила походження, принаймні з однією з

²² Decision No 1/2017 of the Joint Committee of the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin of 16 May 2017 as regards the request of Ukraine to become a Contracting Party to the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin [2017/1367] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017D1367&from=EN>

²³ Див.: Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin – Summary of Treaty [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=9641>

Договірних Сторін конвенції. Оскільки Україна подала письмову заявку на приєднання до конвенції 12 вересня 2016 року та має угоди про вільну торгівлю з кількома Договірними Сторонами конвенції, отже, відповідає умовам, встановленим у її ст. 5(1).

Рішення набирає чинності з дати його прийняття.

Рішення Комісії (Євросоюз) 2017/877 від 16 травня 2017 року щодо ініціативи, запропонованої громадянами, під назвою «Зменшимо доходні та економічні відмінності, що підривають функціонування ЄС!»²⁴

Цим Рішенням Комісія зареєструвала ініціативу громадян ЄС під назвою «Зменшимо доходні та економічні відмінності, що підривають функціонування ЄС!».

Своєю ініціативою громадяни ЄС закликають Комісію внести законодавчу пропозицію, яка б чітко демонструвала намір ЄС викоринити відмінності у доходах між державами-членами, що, у свою чергу, дозволило б досягнути більшої з'єднаності між державами й їх громадянами. На думку громадян, завдяки значним відмінностям у доходах рух працівників є одностороннім, а масова еміграція призводить до того, що держави-члени, які знаходяться у менш сприятливому становищі, стають дедалі відсталішими. Водночас більш заможні з держав-членів переживають масовий наплив працівників, що зумовлює втручання в їхні інтереси, що, у свою чергу, веде до внутрішнього розколу в ЄС.

Через відповідну законодавчу ініціативу Союз має чітко продемонструвати свій намір викоринити нерівність у доходах, що впливає на вільний рух працівників, адже ЄС потребує більшої з'єднаності для забезпечення свого виживання.

Це Рішення адресоване організаторам (членам комітету громадян), які запропонували цю ініціативу.

Рішення набирає чинності з 22 травня 2017 року.

²⁴ Commission Decision (EU) 2017/877 of 16 May 2017 on the proposed citizens' initiative entitled 'Let us reduce the wage and economic differences that tear the EU apart!' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0877&from=EN>

Регламент (Євросоюз) 2017/821 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року, що встановлює зобов'язання стосовно належної відповідальності за логістичний ланцюг для імпортерів до Союзу олова, танталу і вольфраму, їх руд, а також золота, що походять із конфліктних і небезпечних територій²⁵

Метою цього Регламенту є забезпечення прозорості видобування та імпорту певних металів та руд на територію Європейського Союзу, що походять з районів, що постраждали від конфліктів та з високим рівнем ризику.

Регламент запроваджує відповідальність імпортерів певних металів, що містять або складаються з олова, танталу, вольфраму або золота. В той же час, регламент не застосовується до імпортерів корисних копалин або металів, якщо річний обсяг їх імпорту кожного з відповідних металів не перевищує максимальних обсягів, зазначених у Додатку I до цього Регламенту. Документ застосовується також до мінералів та металів, які отримуються як побічні продукти.

Так, відповідно до цього Регламенту, імпортери металів зобов'язані: 1) запровадити спеціальну політику логістичного ланцюга для мінералів, які походять з небезпечних територій, та повідомити її постачальникам і громадськості; 2) посилити взаємодію з постачальниками шляхом включення зазначеної політики до контрактів та угод; 3) встановити механізм подання скарг;

Регламент передбачає створення системи відстеження логістичного ланцюга металів та руд, яка міститиме також інформацію про наявні металургійні підприємства та корисні копалини, реєстр аудиторської перевірки і країну походження корисних копалин.

Даний Регламент також передбачає проведення обов'язкових аудиторських перевірок та належної експертизи металургійних

²⁵ Regulation (EU) 2017/821 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 laying down supply chain due diligence obligations for Union importers of tin, tantalum and tungsten, their ores, and gold originating from conflict-affected and high-risk areas [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017R0821>

підприємств, а імпортери, в той же час, зобов'язуються проводити і внутрішні перевірки.

В Додатку I цього Регламенту наведений список металів та корисних копалин разом із максимальними значеннями їх обсягу, який буде змінений у 2020 році шляхом додання додаткових показників для інших руд.

Держави-члени зобов'язані до 9 грудня 2017 року визначити спеціально уповноважені органи, що будуть відповідальні за застосування цього Регламенту і здійснення перевірок у цій сфері у державах-членах.

Очікується, що імплементація Регламенту матиме позитивний вплив на галузь у цілому, оскільки забезпечить посилений тиск на металургійні підприємства та імпортерів не лише на території ЄС, а й у всьому світі, що сприятиме досягненню вищого рівня безпеки для кінцевих споживачів відповідної продукції.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 9 липня 2017 року, за винятком окремих статей, що застосовуються з 1 січня 2021 року.

Регламент (Євросоюз) 2017/825 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про запровадження Програми підтримки структурної реформи на період 2017–2020 років та внесення змін до Регламентів (Євросоюз) № 1303/2013 і (Євросоюз) № 1305/2013²⁶

У листопаді 2015 року Європейська Комісія започаткувала Програму підтримки структурних реформ на 2017–2020 роки з тим, аби надати державам-членам технічну допомогу у розробці та проведенні структурних реформ для прискорення відновлення економіки, стимулювання зростання та зниження рівня безробіття. З прийняттям цього Регламенту бюджет програми становить 142,8 млн євро, що будуть використані з наявних ресурсів технічної

²⁶ Regulation (EU) 2017/825 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on the establishment of the Structural Reform Support Programme for the period 2017 to 2020 and amending Regulations (EU) No 1303/2013 and (EU) No 1305/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.129.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:129:TOC

допомоги в рамках Європейських структурних та інвестиційних фондів.

На основі досвіду, отриманого в рамках підтримки реформ у Греції та Кіпрі, що охоплювали сферу державної політики, програма має на меті покращити адміністративний потенціал у державах-членах, сприяти кращій імплементації законодавства ЄС для ефективнішого використання коштів Союзу. Очікується, що програма зумовить покращення національного регуляторного та інституційного середовища, а також підвищить конкурентоспроможність, збільшить обсяг залучених інвестицій, сприятиме створенню нових робочих місць, підвищенню рівня життя та забезпеченню сталого розвитку у державах – членах ЄС.

Регламент передбачає надання таких видів підтримки з боку Комісії на вимогу будь-якої держави-члена:

1) допомога для здійснення реформ у сфері державного управління та/або інших дій, пов'язаних з імплементацією законодавства ЄС;

2) підтримка програм регулювання економік держав-членів, що отримують фінансову допомогу Союзу;

3) допомога у реформуванні національних економік з метою збільшення обсягів залучення інвестицій, економічного зростання та створення нових робочих місць.

Відповідно до Регламенту, така підтримка буде пов'язана з конкретними напрямками політики, зокрема, з державним управлінням фінансами, бюджетним процесом, управлінням державним боргом та адмініструванням державних доходів, реформою державного управління, орієнтованою на надання послуг, верховенством права, реформою системи правосуддя та протидії шахрайству, антикорупційними заходами та протидією відмиванню грошей, покращенням умов для підприємництва та доступу до фінансування, залученням інвестицій, удосконаленням процесів приватизації, удосконаленням законодавства щодо державних закупівель, сталим галузевим розвитком, підтримкою інновацій, реформуванням освіти, політикою на ринку праці, соціальною інтеграцією, системами соціального забезпечення, системами охорони здоров'я, міграційною політикою, а також

політикою у сфері сільського господарства та сталого розвитку сільських територій.

Регламент був опублікований в «Офіційному віснику Європейського Союзу» 19 травня 2017 року та набирає чинності на наступний день після його опублікування.

Регламент (Євросоюз) 2017/826 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про запровадження програми Союзу на підтримку окремих видів діяльності, що розширюють залучення споживачів та інших кінцевих користувачів фінансових послуг до процесу розробки політики Союзу у сфері фінансових послуг на період 2017–2020 років²⁷

Метою цього Регламенту є надання підтримки фінансовій діяльності неприбуткових організацій Європейського Союзу, що сприяють покращенню фінансового регулювання – «Financial Watch» і «Better Finance». Обидві організації працюють в інтересах споживачів фінансових послуг, а остання безпосередньо представляє інтереси громадянського суспільства, виступає від імені та захищає інтереси європейських громадян як користувачів фінансових послуг на рівні ЄС.

Програма, що запроваджується цим Регламентом, сприятиме наданню інформації споживачам та їх участі у регулюванні фінансового сектора. Фінансова допомога неприбутковим організаціям з боку ЄС надаватиметься у розмірі 6 млн євро на період з 1 травня 2017 року до 31 грудня 2020 року. Згідно із зазначеною програмою, фінансуватимуться такі види діяльності організацій:

- проведення досліджень та експертизи;
- активізація взаємодії зі споживачами та іншими кінцевими користувачами фінансових послуг, підтримка контактів з існуючими мережами споживачів та службами підтримки у державах-членах з метою виявлення проблем, що мають значення

²⁷ Regulation (EU) 2017/826 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on establishing a Union programme to support specific activities enhancing the involvement of consumers and other financial services end-users in Union policy-making in the area of financial services for the period of 2017-2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017R0826>

для формування політики ЄС захисту інтересів споживачів у сфері фінансових послуг;

– інформаційні заходи та проведення навчання з питань фінансів;

– консультативна діяльність з метою посилення можливостей і потенціалу неурядових організацій на рівні Союзу та підвищення загального інтересу громадськості до фінансового регулювання з боку ЄС.

Регламент був опублікований в «Офіційному віснику Європейського Союзу» 19 травня 2017 року, набирає чинності з дня його опублікування та має застосовуватися у період із 1 травня 2017 року до 31 грудня 2020 року.

Рішення Комісії (Євросоюз) 2017/848 від 17 травня 2017 року про встановлення критеріїв і методологічних стандартів належного екологічного статусу морських вод та технічних характеристик і стандартизованих методів для моніторингу і оцінки, що скасовує Рішення 2010/477/Євросоюз²⁸

Рішення Комісії щодо належного екологічного статусу морських вод, що було прийнято 17 травня 2017 року, містить ряд уточнюючих критеріїв та методологічних стандартів для визначення відповідного стану вод, які раніше наводилися у Додатку I до Директиви 2008/56/ЄС. Це Рішення також містить стандартизовані методи моніторингу та оцінки морських вод.

Документ має на меті встановити чіткі цілі досягнення такого належного екологічного статусу за допомогою проведення оцінки екологічного стану морських вод на території ЄС. Так, Рішення передбачає більш гнучкі умови для держав-членів, надаючи їм можливість зосередитися на специфічних проблемах морських вод, що характерні лише для даної території. Це також дозволить, наприклад, відмовитися від критеріїв, що не відповідають характеристикам певних морських вод у певних випадках.

²⁸ Commission Decision (EU) 2017/848 of 17 May 2017 laying down criteria and methodological standards on good environmental status of marine waters and specifications and standardised methods for monitoring and assessment, and repealing Decision 2010/477/EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.125.01.0043.01.ENG&toc=OJ:L:2017:125:TOC

Рішенням також передбачається можливість порівняння екологічного стану морських вод на території різних держав – членів ЄС, а також встановлення «граничних значень», сприяючи кращому механізму досягнення екологічних цілей.

Очікується, що в рамках виконання Рішення, між іншим, покращиться співпраця між державами-членами на регіональному або субрегіональному рівні. Це не тільки зменшить дублювання функцій, але і гарантуватиме, що держави-члени зосередять увагу на найбільш актуальних питаннях у цій сфері. Загалом Рішення допоможе зробити раніше розроблені показники більш конкретними та кількісними.

Цей документ набуває чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (Євросоюз) 2017/850 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 539/2001, який містить перелік третіх країн, громадяни яких зобов'язані мати візи при перетині зовнішніх кордонів, а також країн, громадяни яких звільняються від дотримання цієї вимоги (Україна)²⁹

Оскільки Регламент Ради (ЄС) 539/2001³⁰ містить переліки третіх країн, громадяни яких зобов'язані мати візи при перетині зовнішніх кордонів ЄС (ст. 1(1), Додаток I до Регламенту), а також країн, громадяни яких звільняються від дотримання цієї вимоги (ст. 1(2), Додаток II до Регламенту), складення списків таких країн є і має залишатися сумісним із критеріями, встановленими у зазначеному Регламенті. Відповідно, країни, ситуація щодо яких змінилася, мають бути перенесені з одного списку до іншого.

Оскільки Україна виконала всі вимоги, встановлені для неї у Плані дій з питань візової лібералізації, отже, відповідає критеріям

²⁹ Regulation (EU) 2017/850 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 amending Regulation (EC) No 539/2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement (Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0850&from=EN>

³⁰ Council Regulation (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R0539&from=EN>

для того, аби її громадяни звільнялися від вимоги щодо наявності віз при перетині зовнішніх кордонів держав – членів ЄС. Відповідно до змін, що вносяться цим Регламентом до Регламенту (ЄС) № 539/2001, Україну має бути перенесено до другого списку згідно з положеннями ст.1(2) зазначеного Регламенту. Це стосується лише громадян України, які володіють біометричними паспортами, виданими в Україні відповідно до стандартів ІКАО.

Процес подальшого виконання Україною таких критеріїв, особливо щодо боротьби з організованою злочинністю і корупцією, буде і надалі предметом моніторингу з боку Комісії згідно з відповідним механізмом, закріпленим у Регламенті (ЄС) № 539/2001.

Цей Регламент прийнято у розвиток положень Шенгенського *acquis*, у якому Велика Британія не бере участі відповідно до Рішення Ради 2000/365/ЄС³¹. Відтак, Велика Британія не бере участі у прийнятті цього Регламенту, а його положення не є для неї обов'язковими до виконання.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата прийняття є водночас датою його публікації).

Регламент (Євросоюз) 2017/852 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року стосовно ртуті та скасування Регламенту (ЄС) № 1102/2008³²

Цей Регламент запроваджує заходи і порядок: – використання і торгівлі ртуттю, її складовими і сумішами; – виробництва, використання і торгівлі продуктами, що мають у своєму складі ртуть; – управління ртутними відходами з метою забезпечення високого рівня захисту здоров'я людей і довкілля від антропогенних викидів ртуті і її складових. За необхідності, згідно

³¹ Рішення Ради 2000/365/ЄС від 29 травня 2000 року стосовно вимоги Великої Британії та Північної Ірландії брати участь в окремих положеннях Шенгенського *acquis* [Council Decision 2000/365/EC of 29 May 2000 concerning the request of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to take part in some of the provisions of the Schengen *acquis*] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000D0365&from=EN>

³² Regulation (EU) 2017/852 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on mercury, and repealing Regulation (EC) No 1102/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

з положеннями ДФЄС держави-члени можуть застосовувати більш жорсткі вимоги, ніж ті, що встановлені цим Регламентом.

Положеннями цього Регламенту встановлюються, зокрема, обмеження щодо торгівлі і виробництва, що пов'язані із ртуттю, її компонентами, сумішами і продуктами, що містять у своєму складі ртуть; обмеження щодо використання і зберігання зазначених речовин; порядок управління ртутними і похідними від них відходами; штрафи; компетентні органи; а також порядок звітування про виконання зазначених вище вимог і застосування обмежень.

Цей Регламент скасовує з 1 січня 2018 року Регламент (ЄС) № 1102/2008, набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 січня 2018 року (крім Частини I(d) Додатку III до нього, що застосовується з 11 грудня 2017 року).

Рішення (Євросоюз) 2017/864 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про європейський рік культурної спадщини (2018 рік)³³

Оскільки:

– ідеали, принципи і цінності культурної спадщини Європи становлять спільне джерело пам'яті, розуміння, ідентичності, діалогу, з'єднаності та творчості для усього континенту;

– культурна спадщина відіграє важливу роль у Європейському Союзі, а у преамбулі до ДЄС зазначено, що спільне культурне, релігійне та гуманістичне надбання Європи є натхненням для держав-членів;

– у ст. 3(3) ДЄС зазначено, що Союз поважає своє багате культурне та мовне розмаїття й забезпечує захист та подальше збагачення культурної спадщини Європи, а у ст. 167 ДФЄС закріплено положення, згідно з яким Союз сприяє розквітові культур держав-членів, при цьому поважає їхнє національне та регіональне розмаїття та водночас наголошує на спільній культурній спадщині. Відтак, мета ЄС – заохочення співпраці між

³³ Decision (EU) 2017/864 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on a European Year of Cultural Heritage (2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017D0864>

державами-членами та, за необхідності, підтримка і доповнення їх дій у сферах підвищення рівня знань і поширення культурної та історичної спадщини народів Європи, а також збереження і охорона культурної спадщини європейського значення;

– як підкреслила Комісія у своєму Повідомленні від 22 липня 2014 року під назвою «До інтегрованого підходу до культурної спадщини Європи», культурна спадщина має розглядатися як колективний ресурс і спільне благо, яким необхідно володіти на правах довіри задля майбутніх поколінь; отже, всі заінтересовані у цьому сторони мають нести за це спільну відповідальність;

– культурна спадщина є величезною цінністю для європейського суспільства з культурної, довкілляної, соціальної та економічної точок зору, а стале управління нею є стратегічним вибором ХХІ сторіччя, як підкреслила Рада у своїх Висновках від 21 травня 2014 року;

– сьогодні внесок культурної спадщини у створення ціннісних орієнтирів, навичок і нових робочих місць, а також у якість життя недооцінюється,

2018 рік визначено в ЄС Європейським роком культурної спадщини. Його метою є заохочення поділяти і цінувати культурну спадщину Європи як колективний ресурс, підвищувати рівень обізнаності про спільну історію і цінності, а також зміцнювати відчуття приналежності до спільного європейського простору.

Загальними цілями Європейського року культурної спадщини є заохочення і підтримка зусиль Союзу, держав-членів та регіональних і місцевих органів влади – у співпраці із сектором культурної спадщини і громадянським суспільством – щодо захисту, охорони, повторного використання, примноження, підвищення цінності і просування європейської культурної спадщини. 2018 рік, зокрема:

1) сприятиме просуванню ролі культурної спадщини Європи як центральної складової культурного розмаїття і міжкультурного діалогу;

2) розширить внесок культурної спадщини Європи у життя суспільства та економіку через її прямий та непрямий економічний потенціал, що включає здатність бути фундаментом для секторів культури та інновацій і творчості, у тому числі для малих і середніх

підприємств, а також надихатиме на творчість та інновації, сприятиме сталому розвитку і туризму, зміцнюватиме соціальну з'єднаність і забезпечуватиме довгострокове працевлаштування;

3) сприятиме просуванню культурної спадщини як важливого елемента відносин між ЄС і третіми країнами, що ґрунтуються на інтересах і потребах країн-партнерів, а також на досвіді Європи у сфері культурної спадщини.

ЄС виділяє на виконання цього Рішення та проведення відповідних заходів, пов'язаних із Європейським роком культурної спадщини, 8 млн євро.

До 31 грудня 2019 року Комісія має подати Європейському Парламенту, Раді, Європейському соціально-економічному комітету та Комітету регіонів звіт про виконання цього Рішення із результатами та оцінками ініціатив, передбачених його положеннями. Звіт має також містити ідеї щодо подальших спільних зусиль у сфері культурної спадщини.

Це Рішення набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата прийняття документа є датою публікації).

Регламент (Євросоюз) 2017/1004 Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2017 року про встановлення рамок Союзу для збирання, управління та використання даних у сфері риболовлі і підтримку наукових консультацій щодо спільної риболовецької політики та скасування Регламенту Ради (ЄС) № 199/2008 (оновлена версія)³⁴

З огляду на сприяння цілям спільної риболовецької політики, встановленим у ст. 2 Регламенту (Євросоюз) № 1380/2013, цей Регламент встановлює правила збирання, управління та використання біологічних, довкільних, технічних та соціо-економічних даних у сфері риболовлі, як передбачено положеннями ст. 25 зазначеного вище Регламенту.

³⁴ Regulation (EU) 2017/1004 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 on the establishment of a Union framework for the collection, management and use of data in the fisheries sector and support for scientific advice regarding the common fisheries policy and repealing Council Regulation (EC) No 199/2008 (recast) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.157.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:157:TOC

Зазначені дані збираються лише у випадку, якщо зобов'язання щодо їх збору не передбачено в інших законодавчих актах ЄС, крім цього Регламенту. Для даних, необхідних для управління у сфері риболовецької діяльності, що збираються на виконання інших законодавчих актів ЄС, цей Регламент лише визначає правила її використання і передачі.

Положеннями цього Регламенту детально регулюються питання збору і управління даними в рамках багаторічних програм ЄС (запровадження таких програм, їх зміст і критерії для запровадження, їх реалізація державами-членами, національні робочі плани, національні адресати програм, співпраця в рамках ЄС, регіональне співробітництво і координація, оцінка робочих планів компетентними органами і т. п.); вимоги до процесу збору даних, процес управління даними, їх використання; підтримка науково-консультаційного процесу тощо.

Цей Регламент скасовує з 10 липня 2017 року Регламент (ЄС) № 199/2008 як застарілий, проте його скасовані положення продовжують застосовуватися до національних програм, ухвалених до 10 липня 2017 року. Крім того, багаторічна програма Союзу, що діє до 10 липня 2017 року, продовжує застосовуватися упродовж періоду, на який вона розрахована, або до ухвалення нової багаторічної програми на виконання положень цього Регламенту, залежно від того, що відбудеться раніше.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата прийняття цього документа є датою його опублікування).

Рішення Ради (Євросоюз) 2017/876 від 18 травня 2017 року про приєднання Європейського Союзу до Міжнародного дорадчого комітету з бавовни (ІСАС/МДКБ)³⁵

Оскільки:

– 27 квітня 2004 року, 27 травня 2008 року та 10 травня 2010 року Рада у своїх Висновках щодо Плану дій ЄС стосовно ланцюгів сільськогосподарських товарів, залежності і бідності, щодо

³⁵ Council Decision (EU) 2017/876 of 18 May 2017 on the accession of the European Union to the International Cotton Advisory Committee (ICAC) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

Партнерства «ЄС-Африка» на підтримку розвитку сектору бавовни та щодо розширення діяльності Союзу у сфері товарів, відповідно закликала Комісію розглянути членство ЄС у Міжнародному дорадчому комітеті з бавовни (ІСАС/МДКБ, далі – Комітет);

– 16 вересня 2013 року Рада уповноважила Комісію (від імені ЄС) на проведення переговорів про приєднання Союзу до Комітету, зазначивши, що Союзу заінтересований у членстві в цій структурі завдяки важливому значенню бавовни у сільськогосподарському і промисловому секторах економіки і торгівлі Союзу; ЄС є виробником бавовни і з 2009 року перетворився з її нетто-імпортера на нетто-експортера. Більше того, текстильна і швацька промисловість Союзу є найбільшим споживачем бавовняних тканин. Бавовна також є важливою сферою розвитку європейського співробітництва, оскільки ЄС залишається одним із основних донорів для бавовняного сектору Африки;

– ЄС є учасником багатьох міжнародних товарних організацій, але досі не є членом Комітету,

цим Рішенням засвідчується приєднання ЄС до Міжнародного дорадчого комітету з бавовни (регламент Комітету міститься у Додатку до Рішення).

Рішення набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент Комісії (Євросоюз) 2017/880 від 23 травня 2017 року, що встановлює правила використання максимальної гранично припустимої концентрації, встановленої для фармакологічно активних речовин у певному харчовому продукті, до інших харчових продуктів, що є похідними від цих самих видів, а також максимальної гранично припустимої концентрації, встановленої для фармакологічно активних речовин в одному чи більше видів, для інших видів, відповідно до Регламенту (ЄС) № 470/2009 Європейського Парламенту та Ради³⁶

Оскільки:

– фармакологічно активні речовини класифікуються на основі висновків Європейського агентства лікарських засобів (ЄАЛЗ/ЕМА) щодо максимальних гранично припустимих концентрацій (МГПК); кожен із таких висновків складається із наукової оцінки ризиків та оцінки факторів ризику;

– при здійсненні наукових оцінок ризиків та підготовці рекомендацій стосовно факторів ризику ЄАЛЗ має зважати на використання МГПК, встановлених для будь-якої фармакологічно активної речовини у певних видах харчових продуктів, для інших харчових продуктів, що є похідними від цих самих видів, або на МГПК, встановлених в одному чи більше видів, для інших видів за допомогою методу екстраполяції для розширення ряду дозволених для використання ветеринарних лікарських засобів в умовах негативного впливу на тварин, які використовуються для виробництва харчових продуктів,

цей Регламент встановлює принципи і мінімальні критерії для використання максимальної гранично припустимої концентрації (МГПК), встановленої для будь-якої фармакологічно активної речовини у певних видах харчових продуктів, для інших харчових продуктів, що є похідними від цих самих видів, а також МГПК,

³⁶ Commission Regulation (EU) 2017/880 of 23 May 2017 laying down rules on the use of a maximum residue limit established for a pharmacologically active substance in a particular foodstuff for another foodstuff derived from the same species and a maximum residue limit established for a pharmacologically active substance in one or more species for other species, in accordance with Regulation (EC) No 470/2009 of the European Parliament and of the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2017.135.01.0001.01.ENG

встановленої в одному чи більше видів, для інших видів (метод екстраполяції).

Заходи, передбачені цим Регламентом, відповідають Висновку Постійного комітету з ветеринарних лікарських засобів. Крім того, принципи і мінімальні критерії для екстраполяції, встановлені цим Регламентом, є необхідними для належного застосування Регламенту (ЄС) № 470/2009.

Метод екстраполяції являє собою процес, у ході якого рівні МГПК у тканинах або продовольчих товарах, виготовлених із будь-яких видів сільськогосподарських тварин, для яких встановлені МГПК, використовуються для оцінки рівнів МГПК та встановлення останніх у будь-якій тканині або продовольчому товарі інших видів, для яких таких МГПК не встановлено.

Положення Регламенту визначають принципи і критерії екстраполяції, детально описують застосування цього методу при екстраполяції від основних до споріднених вторинних видів, між неспорідненими видами та від вторинних еталонних до основних пов'язаних із ними видів, а також його застосування між продовольчими товарами.

У Додатку до Регламенту міститься таблиця застосування методу екстраполяції від основних до споріднених вторинних видів (жуйні та моногастричні травоядні тварини, птахи, риби та ін.).

Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Ради (СЗБП) 2017/915 від 29 травня 2017 року щодо всеохоплюючої діяльності Союзу на підтримку впровадження Договору про торгівлю зброєю³⁷

Згідно з положеннями цього Рішення, для підтримки ефективної імплементації та універсалізації Договору про торгівлю зброєю (ДТЗ) ЄС має здійснювати певні види діяльності з метою:

1) підтримувати ряд держав, які зміцнюють свої системи контролю за передачею зброї задля ефективної імплементації ДТЗ;

³⁷ Council Decision (CFSP) 2017/915 of 29 May 2017 on Union outreach activities in support of the implementation of the Arms Trade Treaty [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0915&from=EN>

2) підвищувати рівень обізнаності і володіння ДТЗ на національному і регіональному рівнях відповідними національними і регіональними органами влади та представниками громадянського суспільства.

Для досягнення зазначених вище цілей Союз зобов'язується здійснювати такі види діяльності, пов'язані з імплементацією ДТЗ:

- оцінювати країни-бенефіціарії на предмет розробки, оновлення та імплементації, за доцільності, відповідних законодавчих та адміністративних заходів, спрямованих на створення і розвиток ефективної системи контролю за передачею зброї згідно з вимогами ДТЗ;

- зміцнювати експертний потенціал і потужності стосовно ліцензування країн-бенефіціаріїв та осіб, які забезпечують дотримання відповідних норм, зокрема, через обмін найкращим досвідом, навчання і доступ до відповідних інформаційних ресурсів для забезпечення належної імплементації і здійснення контролю за передачею зброї;

- сприяти прозорості у міжнародній торгівлі зброєю на підставі вимог ДТЗ щодо прозорості;

- сприяти сталому дотриманню ДТЗ з боку країн-бенефіціаріїв та їх сусідів через залучення відповідних національних і регіональних заінтересованих сторін, таких, як національні парламенти, представники компетентних регіональних організацій та громадянського суспільства, які у довгостроковій перспективі зацікавлені у моніторингу ефективності імплементації ДТЗ. Детальніше перераховані вище види діяльності, пов'язані з імплементацією ДТЗ, викладені у Додатку до цього Рішення.

Це Рішення набирає чинності з дати його прийняття та застосовується впродовж 36 місяців з дати досягнення фінансових домовленостей, передбачених у його ст. 3(3), або впродовж 6 місяців з дати його прийняття, якщо за цей період не буде досягнуто таких фінансових домовленостей.

Рішення Ради (Євратом) 2017/956 від 29 травня 2017 року про прийняття додаткової дослідницької програми на 2016–2019 роки щодо реакторів із високою щільністю потоку, що має впроваджуватися Спільним дослідницьким центром Європейського співтовариства з атомної енергії³⁸

Оскільки:

– в рамках європейського дослідницького простору реактор із високою щільністю потоку (далі – реактор) у Петтені (Нідерланди) є і ще певний час залишатиметься важливим ресурсом для проведення досліджень ЄС, що стосуються матеріалознавства, випробовувань певних матеріалів, використання ядерних випромінювань у медицині (ядерна медицина) та техніки безпеки при роботі на ядерних реакторах;

– робота реактора підтримується рядом додаткових дослідницьких програм, строк дії останньої з яких завершився 31 грудня 2015 року; його робота у 2016 році продовжувалася без супроводу відповідної програми, оскільки тривали переговори між суб'єктами, які отримали відповідний мандат від держав-членів, що фінансують зазначені програми. Оскільки переговори завершилися укладенням угоди між двома національними підприємствами, необхідно прийняти нову додаткову дослідницьку програму для забезпечення безперервної фінансової підтримки роботи реактора;

– зважаючи на те, що реактор є незамінною інфраструктурою для дослідницької діяльності в рамках ЄС, а також на необхідність забезпечувати безперервність між зазначеними програмами,

Рада ухвалила це рішення, яке прийнято на 4-річний термін і має застосовуватися з 1 січня 2016 року.

Згідно з положеннями Додатку I (Науково-технологічні цілі) до Рішення, основні цілі прийнятої програми: – забезпечити безпечну і надійну роботу реактора в Петтені з тим, щоб гарантувати доступність нейронного потоку для експериментальних цілей; – забезпечити можливості для раціонального використання реактора дослідницькими інституціями, що здійснюють дослідження з широкого спектра

³⁸ Council Decision (Euratom) 2017/956 of 29 May 2017 on the adoption of the 2016-2019 high flux reactor supplementary research programme to be implemented by the Joint Research Centre for the European Atomic Energy Community [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

питань: підвищення рівня безпеки ядерних реакторів; охорона здоров'я (у тому числі розвиток ізотопів медичного призначення для досліджень у сфері медицини); ядерний синтез; фундаментальні наукові дослідження; спеціальне навчання; а також управління відходами (включаючи техніку безпеки при роботі з ядерним паливом, що використовується у певних системах та установках ядерного реактора Союзу в інтересах Європи).

Згідно з положеннями Додатку II до Рішення (Розподіл внесків), витрати на виконання програми, які оцінюються у 30,2 млн євро, покриваються у повному обсязі із внесків Франції (1,2 млн) та Нідерландів (29 млн), що вносяться державами до загального бюджету ЄС для асигнування саме на цю програму. Враховуючи ситуацію, що склалася, частина внесків на програму може покривати також витрати, понесені на утримання і функціонування реактора у 2016 році, що узгоджується між зазначеними державами і Комісією. Внески є сталими і не підлягають перегляду.

Відповідальною за реалізацію програми є Комісія, яка з цією метою звертається за допомогою Спільного дослідницького центру Європейського співтовариства з атомної енергії та зобов'язана регулярно інформувати його правління про її імплементацію.

Після закінчення програми 2016–2019 років Комісія зобов'язана подати звіт про виконання цього Рішення Європейському Парламенту та Раді.

Рішення набирає чинності з дня його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата прийняття є одночасно датою його публікації).

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2017/948 від 31 травня 2017 року стосовно застосування обсягів споживання пального та викидів CO₂, що отримали схвалення типу та були виміряні відповідно до Всесвітньої гармонізованої методики випробувань для легкових автомобілів при оприлюдненні інформації для споживачів на виконання Директиви 1999/94/ЄС Європейського Парламенту та Ради³⁹

Враховуючи, що:

– чинний Новий європейський цикл діагностики (НЄЦД), який застосовується на виконання Регламенту Комісії (ЄС) № 692/2008, не відповідає технічним і технологічним реаліям сьогодення і підлягає заміні новою Всесвітньою гармонізованою методикою випробувань для легкових автомобілів⁴⁰ (далі – нова методика) – новою нормативною процедурою вимірювання обсягу викидів CO₂ та споживання пального легковими автомобілями;

– нова методика забезпечить жорсткіші умови випробувань та більш реалістичні обсяги споживання пального і викидів CO₂ для потреб споживачів, а вимоги стосовно споживчої інформації мають включати способи забезпечення доступу до оновленої інформації, щоб забезпечити можливості для її порівняння;

– Директива 1999/49/ЄС спрямована на забезпечення того, щоб інформація про обсяги споживання пального і викидів CO₂

³⁹ Commission Recommendation (EU) 2017/948 of 31 May 2017 on the use of fuel consumption and CO₂ emission values type-approved and measured in accordance with the World Harmonised Light Vehicles Test Procedure when making information available for consumers pursuant to Directive 1999/94/EC of the European Parliament and of the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.142.01.0100.01.ENG&toc=OJ:L:2017:142:TOC

⁴⁰ Див. : Регламент Комісії C(2017) 3521 від 1 червня 2017 року, що доповнює Регламент (ЄС) № 715/2007 Європейського Парламенту та Ради про схвалення типу автомобілів щодо викидів від легкового пасажирського та вантажного автотранспорту (Євро 5 та Євро 6) та про доступ до інформації стосовно ремонту та технічного обслуговування транспортного засобу, що вносить зміни до Директиви 2007/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Регламенту Комісії (ЄС) № 692/2008 і Регламенту Комісії (Євросоюз) № 1230/2012, а також скасування Регламенту (ЄС) № 692/2008 (ще не опублікований в «Офіційному віснику»). [Commission Regulation C(2017) 3521 of 1 June 2017 supplementing Regulation (EC) No 715/2007 of the European Parliament and of the Council on type-approval of motor vehicles with respect to emissions from light passenger and commercial vehicles (Euro 5 and Euro 6) and on access to vehicle repair and maintenance information, amending Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council, Commission Regulation (EC) No 692/2008 and Commission Regulation (EU) No 1230/2012 and repealing Regulation (EC) No 692/2008 (not yet published in the Official Journal)].

стосовно нових легкових пасажирських автомобілів для продажу або лізингу на території ЄС була доступною для споживачів, забезпечуючи, таким чином, можливість зробити свідомий вибір при покупці нового автомобіля;

– відповідні нові обсяги споживання пального та викидів CO₂ мають отримати схвалення типу, мають бути вимірні компетентним органом ЄС, а їх показники мають додаватися до сертифікату ЄС про схвалення типу відповідного транспортного засобу і бути складовою його сертифікату відповідності;

цим документом Комісія рекомендує державам-членам, зокрема:

– забезпечити, щоб відповідні обсяги, зазначені у НЄЦД, використовувалися до 31 грудня 2018 року, після чого нові автомобілі, що потрапляють на ринок ЄС, мають тестуватися і отримувати схвалення типу згідно з новою методикою;

– забезпечити, щоб із 1 січня 2019 року використовувалися лише дані, отримані згідно з новою методикою;

– забезпечити, щоб після 1 січня 2019 року документація щодо автомобілів, серії яких припинили виробництво та які мають лише дані, отримані відповідно до НЄЦД, супроводжувалася відповідним застереженням;

– забезпечити, щоб доступна для споживачів інформація про будь-який новий пасажирський автомобіль (та, за необхідності, про аналогічні моделі), виставлений для продажу, а також рекламні проспекти про нього містили дані про офіційні обсяги споживання пального і викидів CO₂;

– забезпечити, щоб рекламна інформація про автомобілі, що поширюється за допомогою електронних засобів, містила чіткі дані про те, яким чином різні комплектації однієї моделі можуть впливати на обсяги споживання ним пального та викиди CO₂;

– забезпечити, щоб споживачі, до того, як приймуть рішення про покупку автомобіля, мали доступ до інформації про зміни обсягів споживання пального і викидів CO₂ внаслідок впровадження нової методики, а також про можливі наслідки таких змін на момент реєстрації ним нового автомобілю;

– забезпечити, щоб офіційні обсяги споживання пального та викидів CO₂ включали принаймні «комбіновані» обсяги, виміряні згідно з відповідною методикою випробувань;

– розглянути можливості включення, крім іншого, інформації стосовно максимального обсягу для забруднювачів повітря в реальних умовах руху, що зазначається у кожному сертифікаті відповідності автомобіля, до маркування, що додається чи розміщується поряд із кожним новим автомобілем у місці його продажу;

– забезпечити проведення належних інформаційних кампаній з тим, щоб довести до відома споживачів інформацію про впровадження нової методики та її можливих наслідків стосовно обсягів споживання пального та викидів CO₂ (зокрема, їх зменшення у порівнянні з попередніми), а також про значення нових обсягів на різних етапах випробувань.

Ця Рекомендація адресована державам-членам.

Регламент (Євросоюз) 2017/1001 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про торговельну марку Європейського Союзу (кодифікована версія)⁴¹

Цей Регламент є кодифікованою версією застарілого і неодноразово змінюваного Регламенту Ради (ЄС) № 207/2009.

Відповідно до його положень, будь-яка торговельна марка на товари чи послуги, зареєстрована згідно із процедурою і у спосіб, що передбачені цим Регламентом, має назву «торговельна марка Європейського Союзу» (далі – ТМ ЄС) та має унітарний характер, а також однакову дію на всій території Союзу: не підлягає реєстрації, передачі чи відмові від неї та не може бути предметом рішення про скасування прав її власника чи проголошення її нечинною або забороненою інакше, ніж на території усього Союзу. Цей принцип застосовується, якщо інше не передбачено положеннями цього Регламенту.

⁴¹ Regulation (EU) 2017/1001 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on the European Union trade mark (codification) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:32017R1001>

Згідно з положеннями ст. 2 цього документа, створюється Бюро інтелектуальної власності Європейського Союзу (далі – Бюро), в результаті чого будь-які посилання у законодавстві ЄС на Бюро із питань гармонізації на внутрішнього ринку (торговельні марки та промислові зразки) вважаються посиланнями на Бюро.

Положеннями кодифікованого Регламенту детально врегульовані, зокрема:

– *загальні питання щодо дії та використання торговельних марок ЄС*: визначення і отримання ТМ ЄС (її вигляд, склад тощо); визначення осіб, які мають право на її отримання, та методи отримання; абсолютні та відносні підстави для відмови у її наданні; права, які надає ТМ ЄС; спосіб її відображення у словниках, енциклопедіях та інших подібних довідкових матеріалах; заборона використання ТМ ЄС, зареєстрованої на ім'я посередника чи представника; обмеження дії ТМ ЄС; вичерпання прав, що впливають із володіння ТМ ЄС; право на втручання власника останньої зареєстрованої торговельної марки як засіб захисту у провадженнях про порушення відповідних прав; додаткове застосування національного законодавства у випадках порушень; пріоритет національної торговельної марки; виставковий пріоритет; вимагання пріоритету національної торговельної марки під час чи після подання заявки на ТМ ЄС та після її реєстрації тощо;

– *порядок реєстрації ТМ ЄС*: загальна перевірка заяв на реєстрацію; перевірка заяв на предмет відсутності чи наявності абсолютним та відносних підстав для відмови у реєстрації; перевірка на предмет аналогічних чи схожих ТМ ЄС, що були зареєстровані раніше; опублікування заявки; контроль з боку третіх сторін та період прийняття заперечень; перевірка заперечень; скасування, обмеження, внесення змін та поділ заяв на реєстрацію ТМ ЄС; процедура реєстрації тощо;

– *термін дії, поновлення, заміна та поділ ТМ ЄС*;

– *відмова, відкликання та визнання ТМ ЄС нечинною*: підстави для відкликання реєстрації ТМ ЄС; абсолютні та відносні підстави для визнання ТМ ЄС нечинною; обмеження внаслідок мовчазної згоди; наслідки відкликання та визнання нечинною ТМ ЄС; провадження стосовно відкликання чи визнання нечинності;

– *апеляційні процедури*;

– спеціальні положення про колективні та сертифікаційні ТМ ЄС;

– юрисдикція та процедура у судових провадженнях, що стосуються ТМ ЄС: застосування норм законодавства ЄС щодо юрисдикції, визнання та виконання рішень у цивільних і комерційних справах; спори щодо порушення та чинності ТМ ЄС; суди у справах, що пов'язані з ТМ ЄС; міжнародна юрисдикція; випадки розширення юрисдикції; застосовне законодавство; санкції; тимчасові та захисні заходи; додаткові положення щодо юрисдикції національних судів над юрисдикцією судів у справах, що пов'язані з ТМ ЄС; зобов'язання національних судів тощо;

– вплив на законодавство держав-членів: цивільні позови на підставі більше, ніж однієї торговельної марки; паралельні та послідовні цивільні позови на підставі ТМ ЄС та національних торговельних марок; застосування національного законодавства з метою заборони використання ТМ ЄС; права пріоритету, що застосовуються до окремих територій; перехід до застосування національної торговельної марки тощо;

– функціонування Бюро: правовий статус; персонал; привілеї та імунітети; відповідальність; мовні питання; опублікування та внесення ТМ ЄС до реєстру; послуги перекладу; прозорість; правила забезпечення безпеки і захисту засекреченої та делікатної незасекреченої інформації; завдання Бюро та співпраця з питань сприяння зближенню практики і методик; склад, керівництво та функції адміністрації Бюро; процедура призначення, звільнення та функції виконавчого директора Бюро; діяльність апеляційної ради Бюро; функціонування центру медіації Бюро; бюджетно-фінансовий контроль тощо;

– міжнародна реєстрація марок тощо.

У Додатку до Регламенту міститься перелік цін на оформлення і видачу документів, пов'язаних із процедурами щодо ТМ ЄС.

Цей Регламент скасовує Регламент (ЄС) № 207/2009, набирає чинності на 20-й день після свого опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 жовтня 2017 року.

Регламент (Євросоюз) 2017/1128 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про транскордонну мобільність інтерактивних (онлайн) контент-послуг на внутрішньому ринку⁴²

Оскільки безпосередній доступ до інтерактивних (онлайн) контент-послуг, що на законних підставах надаються споживачам у державах-членах їх постійного проживання на всій території ЄС, є важливим для належного функціонування внутрішнього ринку та ефективного застосування принципів вільного руху товарів і послуг, цей Регламент запроваджує загальносоюзний підхід до транскордонної мобільності інтерактивних (онлайн) контент-послуг через забезпечення того, аби передплатники зазначених послуг, що надаються на законних підставах у державах-членах їх постійного проживання, мали доступ до зазначених послуг під час їх тимчасового перебування у будь-якій іншій державі-члені. При цьому право користуватися транскордонною мобільністю (доступністю) таких послуг мають лише передплатники, які постійно проживають в одній з держав – членів ЄС.

Положення цього Регламенту не застосовуються до сфери оподаткування.

Під «мобільністю» (доступністю) у цьому документі мається на увазі особливість будь-якої інтерактивної (онлайн) контент-послуги, до якої передплатники можуть мати ефективний доступ і користуватися нею на всій території держави-члена свого постійного проживання без будь-яких обмежень. Під «передплатником» для цілей цього Регламенту розуміється будь-який споживач, який (на підставі договору з провайдером про надання інтерактивної (онлайн) контент-послуги за відповідну плату або ж без неї) має право доступу і користування такою послугою у державі-члені свого постійного проживання. Під «інтерактивною (онлайн) контент-послугою» розуміється будь-яка послуга, як це визначено у статтях 56 і 57 ДФЄС, яку провайдер надає на законних підставах передплатникам у державах-членах їх постійного проживання на узгоджених умовах та онлайн, яка є

⁴² Regulation (EU) 2017/1128 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on cross-border portability of online content services in the internal market [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1128&from=EN>

мобільною і є: 1) аудіовізуальною медіа-послугою у значенні положень статті 1(а) Директиви 2010/13/Євросоюз або 2) послугою, головною особливістю якої є надання доступу і користування певними об'єктами, що захищені авторським правом, або трансляціями радіомовних організацій вільно або внаслідок реєстрації.

До 21 березня 2021 року Комісія має оцінити виконання цього Регламенту у світлі правових, технологічних та економічних умов і надати відповідний звіт Європейському Парламенту та Раді.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 20 березня 2018 року.

Регламент (Євросоюз) 2017/1129 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про необхідність опублікування проспекту емісії у випадках, коли цінні папери відкрито пропонуються до продажу або допускаються до торгів на регульованому ринку, а також про скасування Директиви 2003/71/ЄС⁴³

Цей Регламент щодо необхідності опублікування проспекту емісії у випадках, коли цінні папери відкрито пропонуються до продажу або допускаються до торгів на регульованому ринку, був опублікований в Офіційному віснику Європейського Союзу 30 червня 2017 року. Регламент безпосередньо застосовуватиметься всіма державами – членами ЄС, маючи переважну силу над національними законодавчими актами країн у сфері цінних паперів та фондового ринку, а також є одним із пріоритетів імплементації Плану дій зі створення єдиного союзу ринків капіталу для Співтовариства, прийнятого у вересні 2015 року.

Очікується, що виконання норм Регламенту сприятиме більш уніфікованому застосуванню європейських правил проспекту емісії, полегшить створення єдиного ринку капіталу, спростить доступ малих та середніх підприємств до ринків капіталу тощо.

⁴³ Regulation (EU) 2017/1129 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading on a regulated market, and repealing Directive 2003/71/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1129&from=EN>

Метою регламенту є підвищення якості проспектів емісії для інвесторів шляхом надання основної необхідної інформації про емісію. Так, документ передбачає ряд змін для емітентів як акцій, так і боргових цінних паперів, зокрема:

- менш суворі правила розкриття інформації щодо вторинної емісії;

- встановлення вимог стосовно надання інформації лише щодо конкретних та матеріальних факторів ризику у проспекті емісії;

- створення більш стислого і зручного для користувача довідника проспектів емісії;

- запровадження нового універсального реєстраційного документу для частих емітентів;

- можливість включити раніше опубліковану інформацію шляхом посилання на неї в самому проспекті емісії;

- запровадження єдиної бази даних проспектів емісії, в якій всі проспекти можуть бути завантажені безкоштовно.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 21 липня 2019 року, за винятком окремих статей, що застосовуються з 20 липня 2017 року та 21 липня 2018 року.

Регламент (Євросоюз) 2017/1130 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року, що визначає технічні характеристики риболовецьких суден⁴⁴

Цим Регламентом визначаються основні технічні характеристики риболовецьких суден, що застосовуються до всіх правил і норм Союзу стосовно риболовецької діяльності. До них належать: довжина (ст. 2), ширина (ст. 3), тоннаж (ст. 4), потужність двигуна (ст. 5), дата введення судна в експлуатацію (ст. 6) (датою введення в експлуатацію вважається дата першої

⁴⁴ Regulation (EU) 2017/1130 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 defining characteristics for fishing vessels [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.169.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:169:TOC

видачі судну офіційного сертифіката на його відповідність вимогам безпеки).

Згідно з положеннями Додатку III до цього Регламенту, скасовується Регламент (ЄЕС) № 2930/86, а посилання на нього розглядаються у світлі кореляційної таблиці Додатку III.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» (дата ухвалення Регламенту є датою його опублікування).

Регламент (Євросоюз) 2017/1131 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року про фонди грошового ринку⁴⁵

Цей Регламент встановлює правила для фондів грошового ринку, що створені чи управляються в ЄС. Нові правила стосуються фінансових інструментів, що підлягають інвестуванню за допомогою фондів грошового ринку, портфелю, оцінки активів фондів грошового ринку, а також вимог щодо звітності.

Норми Регламенту стосуються колективних інвестицій, які потребують ліцензії як інвестиційні фонди, або мають статус пайових інвестицій відповідно до Директиви (Євросоюз) 2009/65/ЄС чи альтернативних інвестиційних фондів відповідно до Директиви (Євросоюз) 2011/61/ЄС, інвестицій в короткострокові активи тощо, які пропонують прибуток відповідно до курсу грошового ринку або збереження вартості інвестицій.

Регламент також встановлює нові вимоги щодо звітності таких фондів, за якими відповідний менеджер фонду зобов'язаний щоквартально надавати інформацію спеціально уповноваженим органам держави-члена. Фондам, чиї сумарні активи в управлінні не перевищують 100 млн. євро, дозволяється звітувати лише один раз на рік.

Так, відповідно до Регламенту, дані, що надаються, мають містити інформацію про тип і характеристики кожного фонду, показники портфелю, як загальна вартість активів, терміни погашення, ліквідність, дохідність та ін. Необхідно також надавати

⁴⁵ Regulation (EU) 2017/1131 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on money market funds [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1131&from=EN>

повну інформацію про активи і зобов'язання, що знаходяться у портфелі фонду грошового ринку, а за доцільності і наявності необхідного обґрунтування, компетентні органи можуть вимагати додаткову інформацію. Крім того, для кожного фонду грошового ринку з низьким рівнем мінливості вимагається надання додаткової інформації.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 21 липня 2018 року, за винятком окремих статей, що застосовуються з 20 липня 2017 року.

Директива (Євросоюз) 2017/1132 Європейського Парламенту та Ради від 14 червня 2017 року стосовно окремих аспектів права товариств (кодифікована версія)⁴⁶

Ця Директива є кодифікованою версією застарілих і неодноразово змінюваних директив Ради 82/891/ЄЕС і 89/666/ЄЕС та директив 2005/56/ЄС, 2009/101/ЄС, 2011/35/Євросоюз і 2013/30/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради.

Документ встановлює координаційні заходи стосовно:

– заходів безпеки, яких (для захисту інтересів членів та інших) мають вживати держави-члени товариств у значенні ст. 54(2) ДЄС⁴⁷ стосовно створення товариств з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) та забезпечення цілісності і зміни розміру їх капіталу з огляду на те, аби зробити такі безпекові заходи адекватними;

– заходів безпеки, яких (для захисту інтересів членів і третіх сторін) мають вживати держави-члени товариств у значенні ст. 54(2) ДЄС стосовно розголошення, чинності взятих на себе зобов'язань та нікчемності акціонерних чи інших ТОВ з огляду на те, аби зробити такі безпекові заходи адекватними;

⁴⁶ Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (codification) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1132&qid=1500645678895&from=en>

⁴⁷ Згідно з положеннями ст. 54(2) ДЄС, «товариства» – це товариства, створені згідно з цивільним або торгівельним правом, включаючи кооперативні спілки та інші юридичні особи, діяльність яких регулюється публічним або приватним правом, крім неприбуткових. – Прим. перекладача.

– вимог щодо розголошення стосовно філій, відкритих у будь-якій з держав-членів, певними видами товариств (див. Додаток I до Директиви), що регулюються законодавством іншої держави;

– випадків поглинань (об'єднання) (у тому числі транскордонних) та поділу ТОВ.

Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу», а саме, з 14 червня 2017 року.

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2017/1140 від 23 червня 2017 року про персональні дані, якими можна обмінюватися через Систему раннього попередження та реагування, створену згідно з Рішенням № 1082/2013/Євросоюз Європейського Парламенту та Ради, для цілей координації заходів із відстеження контактів з огляду на серйозні транскордонні загрози здоров'ю⁴⁸

З огляду на те, що:

– згідно з Рішенням № 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради⁴⁹ створено систему раннього попередження та реагування (СРПР) як мережу постійної комунікації між Комісією та компетентними органами з охорони здоров'я держав-членів для запобігання і контролю за певними категоріями заразних хвороб; порядок, що регулює функціонування СРПР, викладений у Рішенні Комісії 2000/57/ЄС⁵⁰; Рішення № 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради було скасовано і замінено Рішенням № 1082/2013/Євросоюз⁵¹, яке, у свою чергу, повторно запровадило

⁴⁸ Commission Recommendation (EU) 2017/1140 of 23 June 2017 on personal data that may be exchanged through the Early Warning and Response System (EWRS) established pursuant to Decision No 1082/2013/EU of the European Parliament and of the Council for the purposes of the coordination of contact tracing measures in relation to serious cross-border threats to health [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1140&from=EN>

⁴⁹ Див.: Decision No 2119/98/EC of the European Parliament and of the Council of 24 September 1998 setting up a network for the epidemiological surveillance and control of communicable diseases in the Community. – OJ L 268. – 3.10.1998. – P. 1.

⁵⁰ Див.: Commission Decision 2000/57/EC of 22 December 1999 on the early warning and response system for the prevention and control of communicable diseases under Decision No 2119/98/EC of the European Parliament and of the Council. – OJ L 21. – 26.1.2000. – P. 32.

⁵¹ Див.: Decision No 1082/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on serious cross-border threats to health and repealing Decision No 2119/98/EC. – OJ L 293. – 5.11.2013. – P. 1.

СРПР, поширивши сферу її дії на інші біологічні загрози та інші категорії серйозних транскордонних загроз здоров'ю, у тому числі хімічного, довкільного або невстановленого характеру; крім того, нове Рішення встановило правила епідеміологічного нагляду, моніторингу, раннього попередження та боротьби із серйозними транскордонними загрозами здоров'ю;

– згідно з положеннями ст. 9(3) Рішення № 1082/2013/Євросоюз, повідомлення про серйозні транскордонні загрози здоров'ю через СРПР має включати дані, необхідні для визначення інфікованих осіб та осіб, які потенційно перебувають під загрозою (дані для відстежування контакту);

– виконання положень Директиви 95/46/ЄС та Регламенту (ЄС) № 45/2001, що запобігають обробці певних категорій персональних даних (включаючи дані про здоров'я осіб), проте дозволяють здійснювати таку обробку, але тією мірою, якою це необхідно для забезпечення захисту життєво важливих інтересів суб'єктів таких даних;

– на виконання ст. 16(9)(b) зазначеного Рішення та з метою забезпечення ефективного і уніфікованого використання таких повідомлень,

цим документом Комісія рекомендує державам-членам, зокрема:

а) скласти індикативний перелік персональних даних, які компетентні органи СРПР мають право повідомляти;

б) дотримуватися відповідних положень законодавства, згідно з якими через СРПР дозволено обмін лише тими персональними даними, що необхідні для зазначених вище цілей та зважаючи на кожний конкретний випадок, адже положення цієї Рекомендації не дозволяють обмінюватися усіма типами персональних даних, яких вони стосуються;

в) використовувати індикативний перелік персональних даних, якими дозволено обмінюватися для цілей координації заходів із відстежування контакту, що міститься у Додатку до неї.

До таких даних належать:

1) персональна інформація про особу (ім'я та прізвище; національність, дата народження, стать; країна постійного

проживання; тип документа, що посвідчує особу, його номер і орган, що видав; поточна домашня адреса/адреса постійного проживання (назва вулиці і будинку, місто, країна, поштовий індекс); норми телефонів (мобільного, робочого, службового); електронні адреси (особиста, робоча));

2) дані про поїздки (дані про засіб пересування (такі, як номер рейсу, дата і тривалість польоту, назва судна, номерний знак), номер(-и) місця(-ь), номер(-и) каюти;

3) контактна інформація (ПІБ візитерів/місця перебування, дати та адреси місць перебування (назва вулиці і номер будинку, місто, країна, поштовий індекс), норми телефонів (мобільного, робочого, службового); електронні адреси (особиста, робоча));

4) інформацію про осіб, які супроводжують відповідну особу (ім'я та прізвище; національність; країна постійного проживання; тип документа, що посвідчує особу, його номер і орган, що видав; поточна домашня адреса (назва вулиці і будинку, місто, країна, поштовий індекс); норми телефонів (мобільного, робочого, службового); електронні адреси (особиста, робоча));

5) контактні дані на випадок непередбачуваних обставин (ім'я та прізвище контактної особи; адреса (назва вулиці і будинку, місто, країна, поштовий індекс); норми телефонів (мобільного, робочого, службового); електронні адреси (особиста, робоча)).

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРИШЕВА проти України» від 14 березня 2017 р. (заява № 9505/12)⁵²

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування».

Обставини справи

Заявницею у справі є громадянка України М. В. Баришева, 1982 р. н., яка проживає у м. Харкові.

За словами заявниці, 31 січня 2009 р. в кафе К. її заарештували співробітники міліції без належного оформлення дій з боку правоохоронних органів та утримували під вартою до 2 лютого 2009 р. Заявниця також стверджувала, що під час затримання з нею жорстоко поводитися, завдаючи тілесні ушкодження та погрожували, зокрема громадянин А. А., який намагався домогтись неправдивих зізнань від неї про причетність її та інших осіб до поширення наркотиків. Після звільнення заявниця не звернулася до медичного закладу, оскільки вона мала намір провести судово-медичну експертизу та оскаржити жорстоке поводження з боку правоохоронців.

За інформацією Уряду, 31 січня 2009 р. співробітники міліції конфіскували у заявниці героїн, що стало підставою для відкриття кримінальної справи проти неї та подальшого передання її до суду. Проте, міліція не заарештувала та не затримала заявницю того ж дня.

10 лютого 2009 р. заявниця подала скаргу про інцидент до прокуратури. 17 квітня 2009 р. ця скарга була відхилена як необґрунтована.

⁵²Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BARYSHEVA v. UKRAINE of 14 March 2017 (Application no. 9505/12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172076>

31 березня 2010 р. Київський районний суд м. Харкова, який розглядав кримінальну справу проти заявниці, зобов'язав прокуратуру розслідувати її скаргу щодо жорстокого поводження, до суду подану повторно.

23 квітня 2010 р. Київська районна прокуратура м. Харкова вирішила відмовило у порушенні кримінальної справи про жорстоке поводження щодо заявниці. Заявниця оскаржила це рішення до Генеральної прокуратури, яка направила матеріали справи назад до місцевої прокуратури з метою їх об'єднання з кримінальною справою щодо скарги заявниці.

За інформацією, наданою заявницею, 18 червня 2010 р. Київський районний суд м. Харкова, до якого було направлено скаргу, передав матеріали справи на додаткове розслідування. Жодної додаткової інформації стосовно подальшого розвитку подій стосовно цього правопорушення у справі немає.

25 червня 2009 р. заявниця звернулася за медичною допомогою до Харківської міської клінічної лікарні № 4, в якій у неї діагностували струс мозку та численні побої. Від стаціонарного лікування заявниця відмовилася.

26 червня 2009 р. проти заявниці було порушено нову кримінальну справу за підозрою у зберіганні та збуті опію трьом чоловікам 24 червня 2009 р. Того самого дня заявниця подала скаргу до Головного управління МВС України у Харківській області стосовно жорстокого поводження із нею з боку співробітників міліції. Зокрема, вона стверджувала, що 24 червню 2009 р. четверо співробітників міліції увірвалися в її будинок без відповідного рішення суду та почали шукати наркотики. Співробітник міліції А. А. вдарив заявницю по голові рукояткою свого пістолета та кілька разів по обличчю у присутності двохрічного сина заявниці, її співмешканця, брата та двох гостей. Потім співробітники міліції відвезли заявницю до відділу, де погрожували, наносили їй удари та відпустили її лише тоді, коли заявниця зізналася у злочинах пов'язаних з наркотиками.

За словами заявниці, вона почувала себе дуже погано після перебування у відділі міліції, через що викликала швидку допомогу.

За інформацією наданою Урядом, заявниця самостійно приїхала до лікарні, оскільки ніяких записів щодо виклику швидкої не було. Вони представили записи з лікарні, в яких зазначалося, що заявниця самостійно приїхала зі свого будинку та була зареєстрована в реєстрації лікарні, в якій отримала стаціонарне лікування.

15 липня та 27 липня 2009 р. були проведені медичні експертизи, в яких зазначалось, що у заявниці були синці, які можна кваліфікувати як незначні травми, та черепно-мозкова травма.

У липні 2009 р. Харківським обласним управлінням внутрішніх справ було проведено службове розслідування стосовно скарги заявниці про жорстоке поводження.

В ході попереднього розслідування були допитані свідки, а саме, співробітники міліції, яких було обвинувачено в жорстокому поводженні, свідки, що підписували протокол обшуку, троє чоловіків, що були замішані в придбанні опіуму у заявниці, співмешканець, брат, гості та сама заявниця.

Під час розслідування виявилось, що заявниця, її співмешканець, брат, двоє осіб, які зазначалися у справі як гості, дали аналогічні свідчення з приводу того, що не було звичайних свідків, присутніх під час обшуку, а банка та шприці з опієм були принесені співробітниками міліції.

18 вересня 2009 р. Харківська міська прокуратура порушила кримінальну справу стосовно «групи невстановлених співробітників міліції», які підозрюються у перевищенні службових повноважень, що супроводжувалося насильством та застосуванням зброї щодо заявниці.

22 вересня 2009 р. заявниці був наданий статус потерпілої.

1 березня 2010 р., відповідаючи на запит заявниці, Харківська міська прокуратура повідомила, що слідство триває і вона зможе ознайомитися з матеріалами справи після його закінчення.

29 серпня 2011 р. Харківська міська прокуратура відкликала обвинувальний акт проти офіцера міліції А. А., зазначивши, що свідки відмовились від своїх показань, які викривають А. А. і його колег. Потім один із працівників міліції звернувся до Київського

районного суду м. Харкова, з метою скасувати постанову про порушення кримінально справи.

12 вересня 2011 р. Київський районний суд м. Харкова задовольнив апеляційну скаргу та призначив додаткове розслідування.

26 листопада 2011 р. Харківська міська прокуратура відмовилася у порушенні кримінальної справи про жорстоке поводження з заявницею за відсутності відповідних доказів, посилаючись на відкликання показань декількох свідків та на те, що тілесні ушкодження, завдані заявниці, можна кваліфікувати як легкі і такі, що їх особа може спричинити собі сама.

Згідно з матеріалами наданими Суду, заявниця не була проінформована про вищезазначене рішення у встановлені терміни, оскільки у 2012 р. адвокати заявниці безуспішно зверталися до правоохоронних органів, за інформацією про розвиток подій у справі.

7 лютого 2012 р. заявниця звернулася до Європейського Суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав згідно з положенням ст. 3 Конвенції з огляду на завдання їй тілесних ушкоджень співробітниками правоохоронних органів для отримання її зізнання.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції щодо жорстокого поводження з боку співробітників правоохоронних органів, відхиливши решту вимог, а також зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 7,5 тис. євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГРІГОРЯН ТА СЕРГЄЄВА проти України» від 28 березня 2017 року (заява № 63409/11)⁵³

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;
ст. 14 «Заборона дискримінації».

Обставини справи

Заявниками у справі є громадянин Азербайджану Р. В. Грігорян, етнічний вірмен, 1981 р. н. (далі – перший заявник) та громадянка України Л. С. Сергєєва, 1975 р. н. (далі – другий заявник), які перебувають у цивільному шлюбі та мешкають у Києві. З 1997 р. перший заявник має статус біженця в Україні.

6 квітня 2010 року заявники разом зі знайомими у стані сп'яніння поверталися на таксі з пікніку. Оскільки під час руху авто перший заявник поведився непристойно (висовувався з вікна авто, показуючи непристойні жести та вигукуючи образливі репліки із використанням нецензурної лексики), працівники дорожньо-патрульної служби (далі – ДПС) зупинили транспортний засіб, вимагаючи, щоб перший заявник вийшов із авто для перевірки документів. Знайомі заявників залишалися в авто та, за їх словами, не чули розмову першого заявника із працівниками ДПС, оскільки в авто гучно грала музика. За інформацією працівників ДПС, перший заявник висунувся з вікна авто, супроводжуючи непристойні жести нецензурними висловлюваннями. За інформацією, наданою заявниками, перший із них відмовився виходити з авто, у відповідь на що працівники ДПС намагалися витягнути його силою. Як було встановлено пізніше, жодної сили до першого заявника не було застосовано та він вийшов з авто самостійно. Його забрали до відділення міліції та передали черговому – майору А.

⁵³ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GRIGORYAN AND SERGEYEVA v. UKRAINE of 28 March 2017 (Application no. 63409/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172323>

За словами заявників, їх заарештували за дрібне хуліганство та тримали у відділенні міліції до 7 квітня 2010 р., хоча мали звільнити не пізніше 11.30 год. 6 квітня 2010 р. За інформацією, наданою заявниками, під час затримання і тримання у відділенні міліції на адресу першого заявника неодноразово лунали принижуючі й образливі репліки з огляду на його етнічне походження, його зв'язали, били та душили. Друга заявниця, почувши крики першого заявника і звуки побиття, перелякалася і пошкодила обладнання камери, в якій знаходилася. За її словами, її також ображали, били і погрожували згвалтуванням.

Пізніше на заявників наклали штраф, який вони відразу сплатили. Вони також оскаржували дії співробітників правоохоронних органів у національних судах, але справу за їх скаргами так і не було відкрито. Зокрема, перший заявник 12 квітня 2010 р., а друга заявниця – 8 квітня 2010 р. направляли скарги до прокуратури на незаконне затримання та неналежне ставлення з огляду на етичні упередження з боку працівників правоохоронних органів. Але 16 квітня 2010 р. районний прокурор відмовив у відкритті кримінального провадження проти співробітників правоохоронних органів з огляду на відсутність складу злочину у їх діях. 21 квітня 2010 р. його рішення підтримала прокуратура міста Києва. Але 30 квітня 2010 р. районна прокуратура знову відмовила у відкритті кримінальної справи на зазначених вище підставах.

26 травня 2010 р. заявники звернулися з аналогічними скаргами, а також зі скаргою на відмови у відкритті кримінальної справи іншими інстанціями до Генеральної прокуратури, посилаючись на положення ст. 161 (порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками), ст. 365 (перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу) та ст. 371 (завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою) Кримінального кодексу України. 25 серпня 2010 р. прокуратура міста Києва підтримала рішення від 30 квітня 2010 р. Заявникам ще неодноразово відмовляли у відкритті кримінальної справи за їх скаргами у національних інстанціях.

Відтак 7 жовтня 2011 р. заявники звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення їх

прав, гарантованих положеннями ст. 3 (заборона катування) у поєднанні з положеннями ст. 14 (заборона дискримінації), а також на неналежне розслідування у їх справі у національних судах. Заявники також вимагали відшкодування моральної шкоди у розмірі 10 тис. євро.

Рішення Суду

Суд одностайно:

– вилучив скаргу другої заявниці зі списку як неприйнятну на підставі положень ст. 37 Конвенції, водночас визнавши прийнятною скаргу першого заявника у повному обсязі,

– визнав порушення положень ст. 3 щодо неналежного ставлення до нього з боку працівників правоохоронних органів та положень ст. 14 щодо заборони дискримінації та

– зобов'язав Україну виплатити першому заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 10 тис. євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЖЕРДЕВ проти України» від 27 квітня 2017 року (заява № 34015/07)⁵⁴

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканість»;

ст. 6 (1) і (3)(с) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин А. Л. Жердев, 1988 р. н. На час розгляду справи відбуває покарання у вигляді позбавлення волі в м. Торецьк.

⁵⁴ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ZHERDEV v. UKRAINE of 27 April 2017 (Application no. 34015/07) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173088>

Вранці 16 лютого 2005 р. гр. Д., яка працювала охоронцем в магазині в м. Торецьк була знайдена мертвою і частково роздягнутою на своєму робочому місці з видимими слідами насильства на тілі та геніталіях. При цьому з магазину зник шліфувальний станок. Прокуратурою було розпочато розслідування та допитано ряд свідків.

О 10.00 год 20 лютого 2005 р. двоє співробітників міліції прибули до заявника і попросили його (заявнику на той час було 16 років) та його батька прибути до відділення міліції. Після прибуття їх з батьком було розділено і допитано з приводу шліфувального станка. За свідченнями заявника його били з метою отримання зізнання та погрожували згвалтуванням. Того ж дня батько та дідусь заявника написали заяву про те, що шліфувальний станок знаходиться у їхньому домі, однак він був придбаний у незнайомця. Того ж дня було допитано друга заявника С.

З 12.30 до 1.30 ночі співробітниками міліції було проведено обшук помешкання заявника та виїмку шліфувального станка.

О 3.00 год заявник підписав документ, у якому його було ознайомлено з його процесуальними правами та надано адвоката. Пізніше Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури України виявила порушення при призначенні адвоката Л. представником заявника.

В 15.20 год заявника було допитано в присутності Л. Він свідчив, що у ніч вбивства повертався додому з другом, побачив незнайомця, який ніс шліфувальний станок і почав бігти за ним. Коли незнайомиць впустив шліфувальний станок, заявник забрав його і приніс додому з метою подальшого продажу. Дізнавшись, що шліфувальний станок було вкрадено, заявник та його батько вирішили його заховати. Того ж дня висновком судово-медичної експертизи було встановлено, що заявник мав на тілі кілька незначних ушкоджень, отриманих приблизно за 2-7 днів до обстеження. Слідчим К. було складено протокол арешту, у якому заявнику було оголошено підозру у вбивстві гр. Д. За словами заявника такого повідомлення зроблено не було.

О 18.20 вечора співробітники міліції у супроводі батька заявника завершили обшук будинку заявника, і тільки після цього один із співробітників міліції привіз заявнику одяг на заміну того,

який було вилучено при проведенні судово-медичної експертизи. Крім цього заявник стверджує, що в час проведення обшуку він знаходився без одягу у відділенні міліції, прикутий наручниками, і зазнавав побоїв з боку працівників міліції з метою отримання зізнання у вбивстві.

Ввечері 20 лютого 2005 р. заявника було поміщено до ізолятору тимчасового тримання разом з двома іншими дорослими в'язнями (гр. О. та гр. К.) які страждали на туберкульоз та були наркозалежними. За припущеннями заявника, інші ув'язнені були секретними інформаторами, які діяли з метою схилити заявника до зізнання. Після винесення обвинувального вироку 23 лютого 2005 р. заявника було переведено до в'язниці м. Бахмут.

За свідченням заявника він постійно перебував під фізичним та психологічним тиском у закладі досудового тримання, в наслідок чого написав зізнання у вчиненні вбивства та імітації зґвалтування з метою приховати реальні мотиви вбивства. Пізніше того ж дня він повторив свої зізнання на допиті у присутності адвоката Л. Пізніше, під час проведення очної ставки за участі одного із свідків заявника було вказано як особу, яку бачили не далеко від місця скоєння злочину незадовго до вбивства.

6 квітня 2005 р. психіатричною комісією було встановлено, що заявник вчинив злочин без попереднього планування, і в результаті цього він пережив шок і потрясіння. Під час перебування в ув'язненні заявник страждав від страхів, серйозних проблем із сном і демонстрував неадекватну поведінку, внаслідок чого його було переведено до медичного відділення в'язниці і проведено лікування заспокійливими засобами.

21 липня 2005 р. суд м. Торецьк визнав заявника винним у вчиненні вбивства та крадіжки і призначив йому покарання у вигляді 7 з половиною років позбавлення волі. Рішення суду було оскаржено батьками заявника та його новим адвокатом І.К.

4 жовтня 2005 р. Апеляційний суд Донецької обл. повернув справу на додаткове розслідування через недостатність кількості доказів вини заявника.

19 грудня 2005 р. було здійснено кілька спроб допитати заявника в рамках додаткового розслідування, але він відмовився давати будь-які свідчення.

11 та 12 січня 2006 р. слідчий перекваліфікував звинувачення проти заявника з «вбивства» на «вбивство з обтяжуючими обставинами», і з «крадіжки» на «грабіж».

17 лютого 2006 р. обласний суд звільнив заявника, на основі того, що подальше тримання заявника під вартою було порушенням процесуальних норм.

10 травня 2006 р. судом м. Торецьк заявника було знову поміщено під варту безстроково, з метою запобігання втручання або перешкоджання діям слідчих органів. Терміни тримання заявника під вартою пізніше було продовжено рішеннями Торецького міського суду від 30 листопада 2006 р., 21 травня 2007 р., 24 липня та 30 грудня 2008 р., та 27 травня 2009 р.

21 травня 2007 р. матеріали справи заявника були передані до обласного Суду на додаткове розслідування.

25 січня 2008 р. обласний суд визнав заявника винним у грабежі та вбивстві гр. Д.

24 липня 2008 р. Верховний суд відмінив вирок обласного суду і повернув справу на додаткове розслідування, при цьому залишаючи заявника під вартою.

30 грудня 2008 р. обласний суд виніс рішення про продовження терміну тримання заявника під вартою з огляду на тяжкість звинувачень.

11 листопада 2009 р. обласний суд визнав заявника винним у грабежі та вбивстві з обтяжуючими обставинами і призначив йому покарання у вигляді 13 років позбавлення волі. Рішення було винесене на основі наступних фактів: (1) на присутність заявника на місці злочину вказують наявність його відбитків, висновки судово-медичних експертиз, показання свідків та його зізнання; (2) в ході слідства було чітко встановлено, що з мотивів пограбування заявник проник в магазин, наніс тілесні пошкодження гр. Д. та імітував згвалтування; (3) судом не було встановлено наявності у заявника психічних відхилень; (4) відсутність адвоката заявника 21 лютого 2005 р. під час очної ставки не була визнана порушенням права заявника на захист, оскільки він не робив жодних заяв; (5) деякі з заяв експертів були визнані судом неприйнятними; (6) наявність викраденого шліфувального станка у домі заявника стала окремою юридичною підставою для арешту заявника.

Під час розгляду апеляції Верховним судом були взяті до уваги скарги заявника на жорстоке поводження та психологічний і фізичний тиск на нього, однак достатніх підстав для визнання заяв прийнятними Суд не виявив. 3 липня 2010 р. Верховним судом було підтримано попереднє рішення суду і воно набуло статусу остаточного.

Заявник та його батьки неодноразово заявляли про жорстоке поводження до Торецької прокуратури. Зокрема, заява матері заявника від 16 січня 2006 р. була відхилена у зв'язку з відсутністю складу злочину в діях співробітників міліції.

14 липня 2006 р. заявник подав скаргу на жорстоке поводження до суду першої інстанції.

15 липня 2006 р. суд першої інстанції доручив прокурору провести розслідування. У проведенні розслідування було відмовлено на тих самих підставах. Після цього на неодноразові звернення матері заявника, зокрема 26 вересня 2006 р., 3 листопада 2006 р., 10 липня 2007 р, та інші звернення за період до 31 грудня 2008 р. було надано негативні відповіді. Копії цих рішень прокуратури Суду не були надані.

6 січня 2011 р. Торецькою прокуратурою у відповідь на скаргу батька заявника, про перебування його сина в одній камері з ув'язненим хворим на туберкульоз було надано відповідь, що характер захворювання ув'язненого О. не являв собою загрози для оточуючих.

14 березня 2011 р. Торецькою прокуратурою у відповідь на звернення батька заявника було визнано наступні факти: (1) тримання неповнолітнього в одній камері з дорослими було порушенням національного права і мало потягнути за собою дисциплінарні стягнення зі співробітників міліції, які приймали відповідне рішення; (2) на співробітників міліції не могло бути накладено дисциплінарні стягнення, оскільки минув термін давності; (3) співкамерники заявника дійсно були на обліку, як наркозалежні.

Заявник завернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав згідно зі ст. 3 Конвенції у зв'язку із жорстоким поводженням з боку працівників міліції, психологічний та фізичний тиск з метою отримання зізнання; ст.

5 (1) і (3) Конвенції з огляду на перевищення терміну досудового тримання заявника під вартою; ст. 6 у зв'язку з ненаданням заявнику адвоката на початковій стадії процесу, а також, у зв'язку із порушенням права не свідчити проти себе, яке було порушено внаслідок жорстокого поводження.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції у зв'язку з поводженням, яке принижує людську гідність, а також з питань процедури; ст. 5 (1) і (3) (с) у зв'язку з триманням заявника під вартою у період з 10 травня 2006 р. до 25 січня 2008 р. та з 24 липня 2008 р. по 11 листопада 2009 р.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 8 тис. євро компенсації моральної шкоди, а також 2 тис. 150 євро компенсації судових витрат.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «СОЙМА проти Республіки Молдова, Росії та України» від 30 травня 2017 року (заява № 1203/05)⁵⁵

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (1) «Право на свободу та особисту недоторканість».

Обставини справи

Заявником у справі є гр. С. В. Сойма, 1976 р. н., який помер у 2006 р.; до цього проживав у м. Вінниця.

Опис обставин, які передують обставинам справи, включаючи обставини збройного конфлікту на території самопроголошеної Молдавської Республіки Придністров'я можна знайти у справах:

⁵⁵ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SOYMA v. THE REPUBLIC OF MOLDOVA, RUSSIA AND UKRAINE of 30 May 2017 (Application no.1204/05) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173797>

Plașcu and Others v. Moldova and Russia (48787/99) та *Catan and Others v. the Republic of Moldova and Russia* (43370/04).

У 2001 р. заявника було заарештовано на території самопроголошеної Молдавської Республіки Придністров'я за підозрою у вбивстві. За свідченнями заявника, під час тримання у слідчому ізоляторі він зазнав жорстокого поводження, яке було застосоване з метою отримання зізнання у вбивстві.

28 липня 2002 р. Верховним Судом Придністров'я заявника було засуджено до 10 років позбавлення волі.

На численні запити матері заявника до уповноважених органів України та Молдови їй було відмовлено у переведенні заявника до українських закладів позбавлення волі через те, що територія Придністров'я фактично не перебувала під контролем молдавських властей.

В результаті дій матері заявника проти Міністерства закордонних справ України було ініційовано судовий процес, який закінчився не на користь матері заявника.

У свою чергу заявник кілька разів звертався до властей Республіки Молдова. Зокрема, в одному з листів, від 25 квітня 2003 р., до Генерального прокурора Республіки Молдови представник заявника вимагав надати необхідні документи для переведення заявника до української в'язниці. У відповіді від уповноважених органів Республіки Молдови було зазначено, що переведення заявника до української в'язниці неможливе, поки конфлікт Придністровський конфлікт залишається неврегульованим.

Мати заявника звернулася із листом до представників Місії ОБСЄ у Республіці Молдова, який було передано українському посольству у м. Кишинів.

В березні 2006 р. заявник зламав ногу і звернувся до лікарні. Зі слів матері заявника випливає, що вона мала змогу проводити час із сином під час його перебування у лікувальному закладі.

24 травня 2006 р. заявника було знайдено повішеним у спортзалі в'язниці, у якій він відбував покарання. З обставин справи не випливає факт, що мати заявника зверталася по довідку про обставини смерті заявника. Однак, з її свідчень можна зробити

висновок, що на тілі заявника не було знайдено жодних слідів насильства.

Відповідно до національного права та судової практики Республіки Молдова було видано звіти міжурядовим та неурядовим організаціям, текст яких приводиться у справі *Mozer v. the Republic of Moldova and Russia* (11138/10).

Заявник завернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав згідно зі ст. 5 Конвенції у зв'язку із неправомірним арештом та триманням під вартою.

Рішення Суду

Суд шістьма голосами проти одного визнав порушення положень ст. 5 (1) Конвенції з боку Російської Федерації та зобов'язав її виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 20 тис. євро компенсації моральної шкоди і 1 тис. євро компенсації судових витрат.

При цьому суддя Дедов висловив окрему думку, у якій наголосив, що його голос у цій справі (поданий «за» ухвалене Судом рішення) ґрунтувався на думці, наведеній у справі *Mozer v. the Republic of Moldova and Russia* (11138/10), водночас він має сумніви щодо того, чи здійснює Російська Федерація ефективний контроль над територією Придністров'я.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ТОНЮК проти України» від 1 червня 2017 року (заява № 6948/07)⁵⁶

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 «Право на справедливий суд»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя».

Обставини справи

⁵⁶ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF TONYUK v. UKRAINE of 1 June 2017 (Application no 6948/07) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173767>

Заявницею у справі є громадянка України Ю. В. Тонюк, 1941 р. н., яка на час розгляду справи проживає у с. Ямна, що є частиною курортного м. Яремче Івано-Франківської області.

16 липня 1996 р. Виконавчий комітет міської ради м. Яремче (далі – Виконавчий комітет) виділив земельну ділянку біля будинку заявниці для облаштування нового кладовища.

Як видно із фотографій, наданих заявницею, на час виділення землі її ділянка прилягала до території кладовища, а будинок знаходився на відстані 10 м від огорожі кладовища. Могили, в тому числі і свіжовикопані, було чітко видно з вікна будинку заявниці. Крім цього, заявниця та члени її сім'ї свідчили, що сусідство із кладовищем, постійні поховальні процесії, неприємний запах, шум та сміттєві відходи заважають їхньому повсякденному життю. Заявниця також стверджувала, що розташування кладовища порушує 300-метрову зону, дозволену санітарними приписами.

14 вересня 2000 р. санітарна станція м. Яремче заборонила здійснювати поховання на новому кладовищі через те, що місце його розташування порушує санітарні норми.

30 серпня 2001 р. здійснення поховань було відновлено Виконавчим комітетом. Крім цього, у невстановлену дату у 2001 р. заявниця отримала дозвіл на поховання свого сина на старому кладовищі в обмін на обіцянку не перешкоджати розміщенню і функціонуванню нового.

25 червня 2002 р. за скаргою прихожан церкви св. Івана та жителів села, Виконавчий комітет скасував рішення від 30 серпня 2001 р.

У 2002 р. заявниця звернулася до суду зі скаргою на дії Виконавчого Комітету.

16 січня 2003 р. Суд м. Яремче зобов'язав Виконавчий комітет заборонити поховання на території нового кладовища. Однак, жодних примусових заходів не було вжито.

У той же час заявниця подала ще одну скаргу на дії міської ради з вимогою зупинити поховання, врегулювати земельні питання та виплатити їй компенсацію моральної шкоди, яку було задоволено частково.

В подальшому було проведено численні зустрічі Виконавчого комітету з приводу заборони поховань, однак вони не були ефективними через брак голосів. Кілька разів на Міську раду м. Яремче накладався штраф за невиконання судового рішення.

28 лютого 2005 р. примусові заходи було припинено через те, що депутати міської ради не голосували за заборону поховань.

26 липня 2005 р. Міська рада м. Яремче проінформувала заявницю про неможливість перенесення нового кладовища через відсутність іншої придатної ділянки. Однак було вирішено продовжити пошуки, зокрема, переговори з лісогосподарством про виділення ділянки.

9 серпня 2005 р. заявниця звернулася до мера м. Яремче з приводу надання іншого будинку для неї та її сім'ї, пропонуючи інший конкретний будинок, який, за її словами, відповідав ціні її власного.

15 серпня 2005 р. Виконавчий комітет розглянув можливість переселення заявниці, однак не мав у розпорядженні достатньої кількості цільових коштів для виділення на покупку будинку.

За свідченнями уряду міська влада не проводила жодних поховань на території нового кладовища з 2011 р., беручи до уваги постійні протести заявниці.

Заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав згідно зі ст. 6 Конвенції у зв'язку із неспроможністю національних уповноважених органів виконати свої зобов'язання відносно примусового виконання судових рішень та ст. 8 Конвенції у зв'язку з ризиком зараження питної води та фізичним дискомфортом від проживання поблизу кладовища.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 Конвенції щодо неспроможності уряду виконати зобов'язання щодо примусу виконати судові рішення. Суд також відхилив решту вимог заявника, а також вимоги щодо компенсації йому судових витрат.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 6 тис. євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ШАБЕЛЬНИК проти України (ч. 2)» від 1 червня 2017 року (заява № 15685/11)⁵⁷

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником виступає гр. Шабельник Д. Г., 1979 р. н. На час розгляду справи відбуває покарання у вигляді позбавлення волі в м. Житомир.

У жовтні 2001 р., гр. К. було знайдено вбитою у її квартирі, а її неповнолітнього сина С. було викрадено і вбито.

10 грудня 2001 р. заявника було затримано за підозрою у викраденні неповнолітнього гр. С. з метою отримання викупу і вбивства.

17 грудня 2001 р. заявнику було надано адвоката.

25 грудня 2001 р. гр. К., сина покійної, було допитано у якості свідка, а пізніше він зізнався у вбивстві матері. Наступного дня гр. К. відмовився від показань.

15 лютого 2002 р. заявник, за власним проханням, дав свідчення щодо обставин смерті гр. К. Під час допиту, який проходив без присутності адвоката заявник зізнався у вбивстві. Він розповів про наступне: прочитавши в газеті оголошення гр. К. про пошуки квартири, заявник вирішив, що у неї є певні заощадження і прийшов до неї з метою пограбування; гр. К. впустила його і під час розмови розповіла про конфлікт із сусідом і про напружені стосунки із невісткою; після погроз заявника гр. К. розповіла, що не мала грошей, адже шукала квартиру від імені подруги; з метою приховати замах на пограбування, заявник убив гр. К.

З протоколу допиту очевидно, що заявника було ознайомлено з усіма процесуальними правами та обов'язками.

⁵⁷ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SHABELNIK v. UKRAINE of 01 June 2017 (Application no. 15685/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173775>

16 лютого 2002 р. заявник брав участь у слідчому експерименті з метою відтворення нападу на гр. К. Слідчий експеримент і подальший допит 18 лютого 2002 р. відбувалися без присутності адвоката.

22 лютого 2002 р. слідчий у справі подав запит на проведення психіатричної експертизи заявника з метою встановлення наступного: (1) чи страждав заявник від психічних розладів; (2) чи заявник був в стані афекту під час скоєння злочину; (3) у випадку наявності постійних або тимчасових психічних розладів, чи був заявник в змозі контролювати свої дії під час вчинення злочину; (4) чи потребує заявник додаткового психіатричного лікування.

25 лютого 2002 р. проти заявника було розпочато кримінальне провадження за звинуваченням у вбивстві гр. К., до якого було додано матеріали у справі що до викрадення та вбивства гр. С. Заявнику було роз'яснено всі його права та обов'язки, а також вперше надано можливість проконсультуватися з адвокатом.

У висновку про результати проведення психіатричної експертизи від 5 березня 2002 р. було встановлено, що заявник міг повністю контролювати і відповідати свої дії на час вчинення злочину та в ході слідства.

Під час судового слухання справи у Житомирському обласному апеляційному суді (далі - "суд першої інстанції"), заявник відмовився від попередніх зізнань, і свідчив, що вбивство та пограбування скоїв його друг дитинства М.

11 липня 2002 р. суд першої інстанції визнав заявника винним у викраденні, жорстокому поводженні та вбивстві неповнолітнього С., а також у пограбуванні та вбивстві гр. К., і призначив покарання у вигляді довічного ув'язнення. Суд посилався на наступні факти: (1) зізнання заявника; (2) протокол огляду місця злочину та судово-медичні експертизи одягу та тіла жертви; (3) свідчення подруги покійної, яка стверджувала, що попросила гр. К. знайти для неї квартиру; (4) свідчення сусідки, а також невістки покійної, які підтвердили інформацію про конфлікти із гр. К.; (5) висновки експертів, щодо ножа знайденого у заявника вдома.

10 жовтня 2002 р. Верховним судом України, в якості касаційної інстанції, рішення суду першої інстанції було визнано остаточним і набуло чинності.

2 квітня 2003 р. заявник вперше звернувся до Суду (заява №16404/03) зі скаргою на порушення його процесуальних прав в ході слідства.

19 лютого 2009 р. Суд визнав порушення ст. 6 (1) та ст. 3 Конвенції стосовно неспроможності уряду забезпечити заявника необхідним правовим захистом на початкових етапах слідства, а також з огляду на те, що зізнання заявника були отримані проти його волі.

Рішення Суду набуло статусу остаточного 19 травня 2009 р.

Виходячи із рішення Суду, адвокат заявника звернувся до Верховного суду України з вимогою повторного розгляду справи, а також з проханням забезпечити присутність заявника на слуханні. З аналогічною вимогою до Верховного суду України звернулася прокуратура.

30 квітня 2010 р. Верховний суд України у повному складі переглянув рішення від 2002 р. і доручив повторний розгляд касації Верховному суду у складі трьох суддів.

9 вересня 2010 р. відбулося повторне слухання справи заявника, однак ні адвокат заявника, ні заявник не висловили прохання про супровід заявника на слухання до Верховного суду з місць позбавлення волі. На слуханні були присутні адвокат заявника та прокурор.

Адвокат заявника під час розгляду наголошував на наступних фактах: (1) висновки психіатричної експертизи та протоколи проведення слідчого експерименту не були достатньо детальними та належали до списку доказів, здобутих неправомірним шляхом, відповідно до рішення Суду; (2) деякі інші обставини справи, а також той факт, що жодних слідів присутності заявника у квартирі гр. К. не було знайдено, могли свідчити про невинуватість заявника.

Того ж дня Верховний суд України виключив початкові зізнання заявника із матеріалів справи та виніс рішення, базуючись на тому, що основні докази були здобуті без участі заявника (в тому числі огляд місця злочину, показання свідків, та наявність мотиву). Верховний суд України прийшов до висновку, що крім початкового зізнання заявника, всі докази та висновки експертів є прийнятними та достатніми для обґрунтування початкового вироку суду першої

інстанції. Таким чином, процесуальних порушень не було виявлено.

Заявник завернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав згідно зі ст. 6 Конвенції у зв'язку із повторним розглядом касаційної скарги, під час якого було порушено ряд положень Конвенції.

Рішення Суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції з питань процедури.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного 5 тис. євро компенсації моральної шкоди та 6 тис. євро компенсації судових витрат.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ЛАЗАРЕНКО ТА ІНШІ проти України» від 27 червня 2017 року (заява № 70329/12 та 5 інших)⁵⁸

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявниками виступають шість громадян України, які позивалися до пенсійних органів України з вимогою підвищення пенсійних виплат, виходячи з того, що в країні підвищилася середня заробітна плата після їх виходу на пенсію.

Суд першої інстанції виніс рішення на користь заявників під час розгляду позову.

Пенсійні органи подавали апеляції в різний час до Дніпропетровського адміністративного апеляційного суду (далі – апеляційний суд).

⁵⁸ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF LAZARENKO AND OTHERS v. UKRAINE of 27 June 2017 (Application no. 70329/12 and 5 others) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-174623>

Згідно із законодавством України, після надходження апеляційної заяви до апеляційного суду, суддя доповідає суду про те, чи відповідає апеляція всім необхідним формальним вимогам, видає відповідну постанову (далі – постанова) і відправляє копію відповідачеві.

Уряд та заявники розходяться у свідченнях щодо того, чи були вказані документи надісланні заявникам.

В різні дні апеляційний суд переглядав рішення на користь заявників, відхиляючи їхні вимоги щодо підвищення пенсійних виплат, оскільки в національному праві не передбачено підвищення пенсій в залежності від підвищення зарплат після виходу на пенсію. Слухання у справі п'ятого заявника відбувалося у його присутності. В інших випадках суд засідав *in camera* не викликаючи сторони.

У другому із шести випадків рішення апеляційного суду набуло чинності негайно, оскільки жодних подальших апеляцій не було подано. Перший заявник подав апеляцію з питань права до Вищого адміністративного суду. 26 жовтня 2012 р. рішення апеляційного суду було підтримано, а скарги заявника про те, що його не було повідомлено про слухання, не було взято до уваги.

За свідченнями заявників національні суди не надсилали їм ні копії апеляційних заяв, ні копії постанов про початок процедури розгляду. Вони також не мали уявлення про апеляційну процедуру та винесені рішення. Вони дізналися про всі рішення пізніше, а конкретно тоді, коли їхні пенсійні виплати було зменшено за рішенням суду.

За свідченням уряду заявники були повідомлені про розгляд апеляцій відповідно до встановлених процедур. З матеріалів справ, наданих Суду, встановлено, що: (1) матеріали справи першого, другого, третього і шостого заявника містять копії постанов про відкриття апеляційної процедури або листи від суду, у яких повідомлялося про слухання справ *in camera*; (2) листи з повідомленнями першому та другому заявникам містили примітку про те, що вони є частиною зареєстрованого листування; (3) матеріали справи третього заявника містять копію листа від суду першої інстанції, у якому повідомляється про відправку матеріалів справи до апеляційного суду; (4) матеріали справи

четвертого заявника не містять ні повідомлення, ані копії постанови; (5) жодна із справ, наданих Суду, не містить поштових документів, або реєстраційних записів, які б свідчили про те, що документи, згадані в пунктах 1 і 3, було відправлено або доставлено заявникам.

23 червня 2002 р. апеляційний суд надіслав п'ятому заявнику виклик на слухання справи, яке відбулося 1 листопада 2012 р. У матеріалах справи міститься запис про отримання повідомлення. На слуханні справи, які заявник відвідав, суд розглядав апеляцію, подану пенсійними органами за їх відсутності і переглядав рішення першої інстанції.

П'ятий заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення принципу рівності сторін під час судового процесу, а також принципу правової визначеності в питаннях процедури. Всі заявники звернулися до Європейського суду з прав людини у зв'язку з порушенням їхніх прав згідно зі ст. 6 Конвенції, у зв'язку із порушенням процедури розгляду апеляції.

Рішення Суду

Суд одностайно ухвалив рішення про об'єднання шести заяв в матеріали однієї справи, а також визнав вимоги п'ятого заявника неприйнятними.

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 Конвенції з питань процедури. Суд також відхилив вимоги заявників щодо компенсації судових витрат.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявникам впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу остаточного по 1 тис. євро компенсації моральної шкоди.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

До питання головування Мальти у Раді ЄС у першому півріччі 2017 р.⁵⁹

У січні 2017 року Мальта прийняла головування у Раді Європейського Союзу, на етапі, коли ЄС зіткнувся із найжорсткішими проблемами за всю його 60-річну історію, коли, як було наголошено представниками Республіки Мальта, існуючий популізм суперечив політичному статус-кво регіону; економічна стагнація у деяких державах-членах призводила до зростання розчарування і дисонансу між владними елітами та звичайними громадянами, а наслідки британського референдуму про брекзит 2016 року ставали дедалі відчутнішими.

Безпрецедентні хвилі *міграції* з Африки та Близького Сходу стали однією з пріоритетних проблем для вирішення, а також найбільшим фактором тиску на середземноморські кордони Мальти. У тісному зв'язку з проблемою міграції також постали питання про ефективне управління на кордонах, облік мігрантів та подальше впровадження реформ Європейської системи обліку осіб, які потребують притулку. Значна увага приділена питанням *терористичної безпеки*, покращанню системи Євроюст, а також роботі над створенням Європейської прокуратури. Серед проблем *єдиного ринку* Мальта зробила акцент на остаточній ліквідації роумінгу в межах ЄС; спрощенні системи покупки товарів через Інтернет між державами – членами ЄС⁶⁰; підвищення енергетичної ефективності; проведення заходів щодо впровадження доступних Wi-Fi зон у кожному населеному пункті та ін.

В рамках *політики добросусідства* були заплановані заходи та процеси, які б сприяли налагодженню партнерських відносин у Середземноморському регіоні (Лівія, Туніс); мирному врегулюванню конфліктів на Близькому Сході (Сирія, Ізраїль та Палестина); активізації співробітництва з арабськими державами. Крім того, у рамках Східного партнерства Мальта планувала продовжити підтримку мирного процесу та співпраці з Україною,

⁵⁹ Maltese Presidency Official Web-Site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eu2017.mt/en/>

⁶⁰ Див., наприклад, стор. 25 та 60.

водночас приділяючи увагу співпраці із глобальних та регіональних питань з Російською Федерацією.

У своїй підсумковій промові на засіданні Ради ЄС у Страсбурзі 4 липня 2017 року прем'єр-міністр Мальти Ж. Мускат окреслив основні здобутки від головування своєї країни таким чином⁶¹: «Упродовж останніх шести місяців ми багато чого досягли з точки зору внесення змін у життя людей. Ми покінчили із платою за послуги роумінгу, спростили транскордонний обіг товарів, що впливає на додатки, які ми використовуємо щодня, зробили суттєвий крок уперед стосовно ініціативи «Wifi4EU». Іншими важливими рішеннями стали заходи щодо зменшення ухилення від сплати податків, подвійного оподаткування, нові механізми вирішення спорів, захист прав робітників, правила щодо комерційних контрактів на постачання цифрового контенту. ЄС приєднався до Стамбульської конвенції про запобігання та боротьбу проти насильства щодо жінок. Ми також спостерігали серйозний прогрес у забезпеченні газопостачання та енергопостачання, проклали шлях до 5G і досягли домовленості про Мальтійську декларацію, яка визначає шляхи подальшого розвитку ЄС. Це важливі рішення та ініціативи, які, якщо вони будуть ефективними, продемонструють громадянам (навіть найбільш скептично налаштованому молодому поколінню), що ЄС має для них значення».

Застосування Хартії основних прав Європейського Союзу⁶²

Оскільки діяльність із забезпечення високого рівня захисту основних прав в ЄС є пріоритетом для Комісії, 18 травня 2017 року остання опублікувала Доповідь про застосування Хартії основних прав ЄС у 2016 році (далі – Доповідь).

Цей політико-правовий документ відображає результати комплексного аналізу поточного стану справ щодо забезпечення основних прав у Європейському Союзі, містить опис ініціатив, які впроваджені з метою сприяння захисту основних прав, а також

⁶¹ Speech by Prime Minister Joseph Muscat overview the Maltese Presidency during the European Parliament's plenary session held in Strasbourg [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eu2017.mt/en/Press-Releases/Documents/pr171627_EN.pdf

⁶² Report on the Application of the EU Charter of Fundamental Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:239:FIN>

оцінку наявних і перспективних загроз для цінностей ЄС та дотримання основних прав у його державах-членах.

Зокрема, Доповідь констатує, що цілий ряд викликів і подій, які відбулися і продовжують відбуватися у державах-членах ЄС та світі, створюють підґрунтя для зростання нетерпимості та інших серйозних загроз для повноцінного забезпечення основних прав.

У зв'язку з цим перед Європейським Союзом постали завдання розробити та здійснити комплекс рішучих кроків політичного, економічного, правового та безпекового характеру для захисту спільних цінностей демократії, основних прав та верховенства права у процесі протистояння наявним політичним силам, які прагнуть поляризувати суспільства і поставити під загрозу європейську модель відкритості та солідарності.

Європейські та національні інституції повинні відновити довіру населення, наглядно демонструючи здатність гарантувати свободу, безпеку та процвітання. Європейська Комісія, з свого боку, здійснюватиме додаткові заходи, пов'язані із якістю законодавчої діяльності, що передбачатиме, крім іншого, перевірку всіх законодавчих ініціатив із точки зору їх повної відповідності вимогам Хартії.

Також обумовлюється, що ЄК буде уповноважена виступити гарантом дотримання Хартії всіма органами, діяльність яких пов'язана з її реалізацією. У цьому контексті документ наголошує на необхідності вдосконалення забезпечення функціонування системи стримувань і противаг, притаманної демократичним суспільствам.

Підкреслюється, що ключова роль у відстоюванні загальних цінностей ЄС має належати незалежним та ефективним верховним і конституційним судам, а також Європейському суду з прав людини як «інструменту» зовнішнього незалежного нагляду. Крім того, у справі відновлення, зміцнення і збереження засад демократії, верховенства права та основоположних прав, важливу роль мають відігравати організації громадянського суспільства.

Загальноєвропейські засади соціальних прав⁶³

Європейська Комісія представила пакет заходів під загальною назвою «Європейські засади соціальних прав», започаткувавши таким чином процес обговорення питань європейського соціального виміру на період до 2025 року. Зміцнення соціального виміру Європи – ключовий пріоритет ЄК під керівництвом Ж.-К. Юнкера, підтверджений також у Римській декларації, ухваленій лідерами держав – членів ЄС 25 березня 2017 року⁶⁴.

Європейські засади соціальних прав побудовані на 20-ти основоположних принципах, згрупованих у три категорії: 1) рівні можливості і доступ до ринку праці; 2) справедливі умови праці; 3) соціальний захист та інклюзивність. Принципи спрямовані на підтримку справедливого і злагодженого функціонування ринків праці та систем соціального забезпечення і супроводжуються рядом конкретних як законодавчих, так і неправових ініціатив. Вони представлені у формі Рекомендації Комісії⁶⁵ та її пропозиції стосовно спільної декларації Європейського Парламенту, Ради та Комісії.

До першої категорії віднесено принципи і права на: освіту і навчання упродовж усього життя; гендерну рівність; рівні можливості; а також на активну підтримку у працевлаштуванні. *До другої категорії* включено принципи і права на безпечне і гнучке (адаптивне) працевлаштування; на заробітну плату; на інформацію про умови працевлаштування і захист у разі звільнення; на соціальний діалог і залученість працівників; на збалансованість трудового життя; а також на здорове, безпечне і належним чином адаптоване робоче середовище та захист даних. *Третя категорія принципів* охоплює права на догляд за дітьми та їх

⁶³ Commission presents the European Pillars of Social Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/content/news/social_package.html

⁶⁴ Political reflection on the future of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-future-reflection/> ; The ESC Rights Initiative [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://escr-irl.org/?p=200> ; The Road from Rome. A social Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://escr-irl.org/wp-content/uploads/2017/04/Rome-declaration-factsheet_Social-Europe.pdf ; European Movement International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europeanmovement.eu/news/em-ireland-just-the-facts-informal-summit-of-the-european-council-3-february-2017/>

⁶⁵ Commission Recommendation (EU) 2017/761 of 26 April 2017 on the European Pillar of Social Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.113.01.0056.01.ENG&toc=OJ:L:2017:113:TOC

підтримку; на соціальний захист; на допомогу по безробіттю; на мінімальний дохід; на належний дохід і пенсії за віком; на охорону здоров'я; на інклюзивність людей з особливими потребами; на довгостроковий догляд; на житло і допомогу бездомним; а також на доступ до основних послуг.

Першим документом у серії тематичних інструментів, анонсованих у Білій книзі про майбутнє Європи⁶⁶, є Аналітична доповідь з питань соціального виміру Європи⁶⁷, представлена 26 квітня 2017 року. Доповідь започатковує консультативний процес із залученням громадян, соціальних партнерів, європейських інституцій та урядів держав-членів, що має на меті пошук відповідей на виклики, які постали перед суспільством у цій сфері, а також роз'яснення значення розгляду і вирішення цих питань на рівні ЄС.

До інших документів, що сформувавши зазначений пакет заходів, належать пропозиції щодо внесення змін до Директиви Європейського Парламенту та Ради про збалансованість трудового життя для батьків і осіб, які забезпечують догляд за хворими або інвалідами⁶⁸, пропозиція щодо Міжінституційної декларації про європейські засади соціальних прав⁶⁹, Повідомлення Комісії Європейському Парламенту, Раді та Європейському соціально-економічному комітету та Комітету регіонів – Запроваджуючи європейські засади соціальних прав⁷⁰ та ряд інших документів⁷¹.

⁶⁶ White Paper on the Future of Europe – Reflections and scenarios for the EU27 by 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:2025:FIN>

⁶⁷ Reflection Paper on the Social Dimension of Europe (COM(2017) 206 final) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017DC0206>

⁶⁸ Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on work-life balance for parents and carers and repealing Council Directive 2010/18/EU (COM(2017)253) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:253:FIN>

⁶⁹ Proposal for a Interinstitutional Proclamation on the European Pillar of Social Rights (COM/2017/0251 final) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:251:FIN>

⁷⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Establishing a European Pillar of Social Rights (COM/2017/0250 final) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:250:FIN>

⁷¹ Див. Commission presents the European Pillars of Social Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/content/news/social_package.html

У цьому контексті на окрему увагу заслуговує Біла книга про майбутнє Європи, представлена Комісією 1 березня 2017 року⁷². У документі викладено можливі шляхи і напрями для майбутнього ЄС та запропоновано п'ять можливих сценаріїв розвитку Союзу – залежно від вибору, який зроблять 27 держав-членів, враховуючи безліч нових викликів – від глобалізації до впливу нових технологій на суспільство і робочі місця, безпекових викликів та поширення популізму. Фактично Біла книга започаткувала процес обговорення загальної стратегії розвитку ЄС, наступним кроком у якому стало проведення 25 березня 2017 року Римського саміту і прийняття Римської декларації. Великі надії європейська спільнота також покладає на Соціальний саміт у Швеції, проведення якого заплановано на 17 листопада 2017 року, але кінцевою точкою цього процесу мають стати вибори до Європейського Парламенту у червні 2019 року.

Біла книга була підготовлена з нагоди 60-річчя Римських договорів, представлено 1 березня 2017 року і запропоноване для обговорення під час саміту лідерів держав – членів ЄС 9–10 березня ц. р. та їх ювілейної зустрічі у Римі, що відбулася 25 березня ц. р.

Її стратегічна політико-правова цінність полягає у 5-ти запропонованих прогнозних сценаріях еволюції та потенційного стану ЄС у період до 2025 року, зокрема, у зв'язку з рішенням Великої Британії про вихід із Союзу. Ці сценарії мають ілюстративний характер і не є взаємовиключними та вичерпним. Вони містять аналітичний огляд широкого спектру можливостей та викликів у процесі поточних економіко-правових і соціальних змін – ризики та переваги глобалізації, вплив нових технологій на суспільство і створення робочих місць, проблеми безпеки, тенденції зростання популізму у політиці тощо.

Зазначені сценарії мають такі назви: «Продовжуємо розпочате», «Нічого, крім єдиного ринку», «Ті, хто бажає більшого, роблять більше», «Робимо менше, але більш ефективно» і «Робимо набагато більше разом». Їх зміст розкривається у наступних парадигмах:

⁷² White Paper on the Future of Europe. Reflections and scenarios for the EU27 by 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-385_en.htm

Продовжуємо розпочате. ЄС–27 зосереджуватиметься на реалізації програми реформ «Новий старт для Європи» 2014 року та Братиславської декларації, схваленої усіма державами-членами у 2016 році.

Нічого, крім єдиного ринку. ЄС-27 поступово переорієнтовуватиметься на пріоритет Єдиного ринку, оскільки 27 державам-членам важко знаходити консенсус у контексті зростаючої кількості спільних політик – питання міграції, безпеки та оборони більше не будуть обговорюватися або вирішуватися на рівні ЄС.

Ті, хто бажає більшого, роблять більше («Європа різних швидкостей»). ЄС–27 продовжуватиме діяти як нині, але дозволяє певному колу держав-членів більш тісну інтеграцію у таких сферах як оподаткування, оборона, внутрішня безпека та соціальні питання. При цьому виникатимуть одна або кілька «коаліцій бажаючих співпрацювати». Інші держави-члени ЄС матимуть можливість вільно вирішувати питання стосовно приєднання до таких коаліцій.

Робимо менше, але більш ефективно. ЄС–27 зосереджуватиме увагу на забезпеченні більшої та швидшої роботи в окремих вибраних галузях політики (торгівля, безпека, міграція, оборона та кордони). Це включатиме, наприклад, створення Європейського оборонного союзу і розвиток Прикордонного агентства ЄС *Frontex* для управління зовнішніми кордонами. Водночас, з огляду на обмежені ресурси, відходитиме від спільної соціальної та трудової політики.

Робимо набагато більше разом є реакцією на дії популістських груп і урядів, які хочуть відновити суверенітет від інституцій ЄС, та передбачає, що держави – члени ЄС розподілятимуть більше владних повноважень, ресурсів та дій із прийняття рішень. Рішення швидше погоджуватимуться на європейському рівні та швидко виконуватимуться.

Передбачається, що на основі проведених аналітичних досліджень Європейська Комісія разом із Європейським Парламентом та зацікавленими державами – членами ЄС проведуть серію «Дебатів про майбутнє Європи» із залученням населення розширеного ЄС у всіх містах та регіонах Європи.

Зокрема, узгоджено, що Європейська Комісія сприятиме дебатам стосовно розвитку соціального виміру Європи, поглиблення економічного та валютного союзу на основі доповіді п'яти президентів 2015 року, використання глобалізації, майбутнього систем оборони Європи та фінансів ЄС. За їх результатами до кінця поточного року буде підготовлене нове комплексне науково-прикладне дослідження, подібне вищезазначеній Білій книзі, яке буде представлено Європейській Раді та допоможе визначити вибір одного із сценаріїв розвитку ЄС у період до 2025 року або найбільш прийнятної комбінації з наявних п'яти.

Римська декларація лідерів держав – членів ЄС, Європейської Ради, Європейського Парламенту та Європейської Комісії⁷³ як підсумковий політико-правовий акт спеціальної ювілейної зустрічі лідерів 27-ми держав – членів Європейського Союзу, що відбулася 25 березня 2017 року, відображає результати обговорень сценаріїв розвитку ЄС на період до 2025 року, які мали місце під час саміту лідерів держав – членів ЄС (м. Брюссель, 9–10 березня 2017 року).

Про доктринальний характер декларації свідчить те, що європейські лідери узгодили комплекс основних парадигм майбутніх спільних рішень і дій на наступне десятиріччя. Підтверджено політико-правове бачення перспективи ЄС як безпечного і надійного об'єднання, сприятливого, конкурентоспроможного, сталого та соціально-відповідального, налаштованого і здатного відігравати ключову роль на світовій арені, спроможного забезпечити громадянам нові можливості для культурного і соціального розвитку та економічного зростання.

Документ окреслює програму дій у чотирьох пріоритетних сферах, що вимагатиме перегляду та розвитку *acquis* ЄС. До них належать:

1. *Безпечна та надійна Європа*: Союз, де всі громадяни відчувають себе у безпеці і можуть вільно пересуватися, де зовнішні кордони охороняються, де діє ефективна, відповідальна та стійка міграційна політика з повагою до міжнародних норм; в Європі ведеться боротьба з тероризмом і організованою злочинністю.

⁷³ Rome Declaration [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

2. *Процвітаюча і стабільна Європа*: Союз, який створює умови для зростання і робочих місць, де є потужний Єдиний ринок, що розвивається та охоплює технологічні перетворення, де відбувається стабільне подальше зміцнення єдиної валюти, що відкриває можливості для зростання, згуртованості, конкурентоспроможності, інновацій і обміну, особливо для малих і середніх підприємств; Союз, який сприяє стабільному та стійкому економічному зростанню через інвестиції, структурні реформи; Союз, що завершив роботу із створення економічного і валютного союзу, де енергія є безпечною і доступною, а навколишнє середовище чистим та безпечним.

3. *Соціальна Європа*: Союз, який на основі сталого економічного зростання сприяє економічному і соціальному прогресу, більшій згуртованості і зближенню при збереженні цілісності внутрішнього ринку; з урахуванням різноманітності національних систем і ключової ролі соціальних партнерів, профспілок, спрямований на забезпечення рівності між жінками та чоловіками, а також прав і рівних можливостей для всіх; Союз, який бореться з безробіттям, дискримінацією, соціальною ізоляцією і бідністю, де молодь отримує кращу освіту і професійну підготовку і має можливість вчитися і знайти роботу в масштабах всього континенту; Союз, який зберігає спільну культурну спадщину і заохочує культурне розмаїття.

4. *Сильна Європа на світовій арені*: подальший розвиток існуючих партнерських зв'язків, формування нових зв'язків і зміцнення стабільності і процвітання найближчих сусідів на Сході, Півдні, Близькому Сході, в Африці і в усьому світі; Союз, що готовий брати на себе більше відповідальності та надати сприяння у створенні більш конкурентоспроможної і інтегрованої оборонної промисловості; прагне до зміцнення загальної безпеки і оборони, в тому числі у співпраці і взаємодоповнюваності з НАТО, з урахуванням національних обставин та міжнародно-правових зобов'язань; Союз, що співпрацює з Організацією Об'єднаних Націй і відстоює засади мирної багатосторонньої співпраці, пишається своїми цінностями і захищає своїх людей, заохочує вільну і справедливую торгівлю та позитивну політику щодо клімату у глобальному вимірі.

Застосування принципів субсидіарності та пропорційності у законодавстві Європейського Союзу⁷⁴

30 червня 2017 року Європейська Комісія оприлюднила свою 24-ту Щорічну доповідь про застосування принципів субсидіарності та пропорційності у законодавстві Європейського Союзу.

Ця Доповідь містить аналітичний огляд діяльності інституцій та органів Європейського Союзу у світлі реалізації цих принципів, стану і динаміки розвитку цієї практики у порівнянні з попередніми роками, а також результати розгляду законодавчих пропозицій Комісії, які були предметом обґрунтованої думки національних парламентів протягом 2016 року. Доктринальне значення цієї Доповіді полягає у окресленні вимог до здійснення аналізу законодавчих і не законодавчих ініціатив із точки зору імплементації принципів субсидіарності та пропорційності.

Так, здійснення аналізу на предмет дотримання принципу субсидіарності вимагається Керівними принципами та настановами щодо кращого регулювання, прийнятими у травні 2015 року. Європейська Комісія повинна виконати цю роботу під час розгляду нової законодавчої ініціативи у тих сферах, де Євросоюз не має виключної компетенції, а також при оцінці її актуальності та корисності. Такій аналіз має подвійну мету: по-перше, здійснюється оцінка того, чи є дії та заходи національного, регіонального або місцевого рівня достатніми для досягнення цілей, передбачених ініціативою; по-друге, оцінюється реальна необхідність і ефективність потенційних дій на рівні Євросоюзу з точки зору їх здатності посилити позитивний вплив дії держав-членів.

Відповідно до Керівних принципів щодо кращого регулювання основною частиною такого аналізу ініціатив є оцінка її «релевантності компетенції ЄС». Ключовими критеріями у цьому контексті мають бути: географічне охоплення/поширення; кількість «гравців», які відчуватимуть вплив внаслідок впровадження ініціативи; кількість держав-членів, яких ініціатива стосуватиметься; її основні економічні, екологічні та соціальні

⁷⁴ 24th Annual Report on the Application of the Principles of Subsidiarity and Proportionality in European Union Law Making [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:600:FIN>

наслідки. Крім того, цей аналіз має визначити наявність або відсутність значної транскордонної проблеми з якісного та, наскільки це можливо, кількісного ракурсів. Також мають бути оцінені як переваги, так і недоліки дій ЄС у порівнянні з діями держав-членів.

Згідно з принципом пропорційності, зміст і форма дій ЄС мають бути відповідними і співмірними необхідності регуляторного втручання для досягнення цілей конституційних договорів ЄС. Повага до принципу пропорційності полягає у забезпеченні того, щоб підхід і ступінь регуляторного втручання відповідали його меті. Дотримання принципу пропорційності слід обов'язково відслідковувати під час здійснення аналізу впливу, оцінки та перевірки прийнятності ініціатив.

Міжінституційна угода про вдосконалення законодавства, підписана у 2016 році Європейським Парламентом, Радою та Комісією, зобов'язує їх забезпечувати, аби принципи субсидіарності та пропорційності залишалися основою всіх європейських рішень і в повній мірі дотримувалися в ході законодавчого процесу.

Так, відповідні комітети Європейського Парламенту, у тому числі Комітет зі правових питань, що відповідає за забезпечення дотримання принципу субсидіарності, у 2016 році продовжували здійснювати регулярну перевірку відповідності законодавчих пропозицій обом зазначеним вище принципам.

Комітет регіонів (далі – КР) також продовжував здійснювати моніторинг дотримання принципу субсидіарності, зокрема шляхом прийняття та виконання своєї Робочої програми із субсидіарності на 2016 рік. У своїх висновках КР враховував проблеми, пов'язані із застосуванням цього принципу, висловлені парламентами та регіональними органами влади, які мають законодавчі повноваження. Для обговорення цих проблем у 2016 році КР у співпраці з регіональними парламентами та парламентом Італії організував конференцію з питань субсидіарності, поліпшення стану регулювання та політичного діалогу.

Європейська Комісія, зі свого боку, продовжила реалізацію ухваленого нею Посиленого порядку денного з питань кращого регулювання, що включає вдосконалення Керівних настанов щодо

оцінки субсидіарності та пропорційності у процесі вироблення політики. Рада регуляторного контролю перевірила 60 оцінок впливу та, у ряді випадків, спираючись на принципи субсидіарності та пропорційності, вимагала покращення аргументації.

У контексті прагнень Європейського Союзу визначити узгоджене бачення свого майбутнього розвитку, про що, зокрема йдеться у Римській декларації від 25 березня 2017 року, підписаній лідерами 27-ми держав-членів, Європейським Парламентом, Європейською Радою та Європейською Комісією, принципи субсидіарності та пропорційності будуть і надалі основними підвалинами процесу формування та прийняття загальноєвропейських рішень.

Комісія започатковує процес консультацій щодо «приборкання» глобалізації⁷⁵

У травні Комісія опублікувала Аналітичну доповідь з питань «приборкання» глобалізації (далі – Аналітична доповідь). Документ спрямований на започаткування процесу обговорення шляхів «форматування» глобалізаційних процесів таким чином, щоб вони випереджали майбутнє і допомагали покращувати життя європейців, відповідаючи їх можливостям та викликам, що постають перед ними.

Підготовка Аналітичної доповіді Комісії впливає з положень Білої книги про майбутнє Європи, представленої Комісією 1 березня 2017 року, у якій окреслено основні виклики і можливості для Європи у наступній декаді.

Здійснивши своєрідну інвентаризацію глобалізаційних процесів та їх наслідків, Комісія дійшла висновку, що глобалізація – не нове, але швидкозмінне явище. Вона може виступати як позитивна сила для змін, яка водночас завжди породжує нові виклики. Відтак, необхідним є погляд на перспективу, зокрема, доцільно спробувати окреслити формат глобалізації у 2025 році, спрогнозувавши водночас як її переваги, так і загрози, що від неї походитимуть, а також шляхи їх подолання. Для забезпечення

⁷⁵ Reflection Paper on Harnessing Globalisation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1495798857944&uri=CELEX:52017DC0240>

«зовнішньої» відповіді Європи на виклики глобалізаційних процесів, доцільним, на думку Комісії, є міжнародне співробітництво у питаннях «форматування» глобалізаційних процесів, розвиток економічної дипломатії та інструментарію для забезпечення «поля з рівними умовами гри». Сьогодні ЄС являє собою певну силу, спрямовану на забезпечення більш справедливого світового порядку, але у майбутньому слід зробити ще більше, а ЄС – діяти таким чином, аби відновити на якомога більшій території «поле з рівними умовами гри». Щодо «внутрішньої» відповіді Європи на глобалізаційні виклики, необхідним кроком Комісія вважає розбудову гнучкого підходу через кращий розподіл переваг і сприяння довгостроковій конкурентоспроможності. Крім того, стабільні і чіткі соціальна і освітня політики – ключ до забезпечення гнучкості і справедливого розподілу переваг, тоді як для перетворення Європи на більш конкурентоспроможну та інноваційну економіку у тісному партнерстві з більш впливовими регіонами доведеться докладати більше зусиль.

Згідно з висновками Аналітичної доповіді, посилене глобальне економічне співробітництво та технологічний прогрес створюють можливості і виклики, дають надії і викликають стурбованість. Тоді як факти свідчать про те, що європейська економіка, бізнес-середовище та громадяни продовжують активно користуватися величезними перевагами, які надає глобалізація, ці переваги не можуть бути ані отримані автоматично, ані розподілені рівно між європейськими регіонами і громадянами. Тому певний рівень стурбованості є справедливим і – в окремих випадках – обґрунтованим. Глобалізація та пов'язані з нею технологічні зміни трансформуватимуть життя європейців із безпрецедентною швидкістю. Цей процес не буде легким і однорідним, вважає Комісія, але це означає, що його необхідно зупинити чи реверсувати. Питання сьогодні полягає у тому, чи зможе Європа досягнути спільного розуміння стосовно шляху подальшого руху, аби ефективно управляти цією трансформацією. Хтось хоче зупинити цей «розвідний міст» навіть на своїх власних державних кордонах, навіть порушуючи питання про те, чи справді єдиний ринок дозволяє настільки вільний рух товарів, послуг, капіталу і робочої сили в рамках ЄС. Але реверсувати європейські інтеграційні процеси – це тупик.

Сьогодні ЄС у складі 27 держав-членів є найбільшим у світі торговим партнером та інвестором і забезпечує надання допомоги для цілей розвитку багатьом країнам в регіонах. ЄС глибоко інтегрований у глобальні ціннісні ланцюги і продовжуватиме користуватися своїм вагомим впливом навіть в умовах виникнення нових центрів впливу. Замість того, аби «розслабитися» і дозволити глобалізаційним процесам формувати долі європейських громадян, європейці самі мають можливість «відформатувати» їх таким чином, щоб ці процеси відповідали їх власним цінностям та інтересам.

Як свідчить представлений документ, глобалізація може бути корисною, якщо надати їй необхідного спрямування. За межами ЄС ефективна європейська економічна дипломатія допоможе розробити загальноприйнятну глобальну інструкцію і забезпечити процвітання для європейських компаній в умовах міжнародних ринків, що стрімко розвиваються. Їх безперервний успіх забезпечить більшу кількість і якість робочих місць у самій Європі для її власних громадян. Комісія переконана, що ЄС та його держави-члени так само не повинні сторонитися вжиття заходів, спрямованих на відновлення «поля з рівними умовами гри» там, де воно перебуває під загрозою.

В рамках ЄС спільні правила регулюють найбільші у світі єдині ринки і забезпечують високі стандарти якості. Компанії, що працюють в умовах інноваційних та адаптативних національних екосистем (такі як, наприклад, німецька *Mittelstand*), можуть також процвітати і на світових ринках. Високоякісна освіта і навчання (як, наприклад, у Фінляндії чи Естонії) забезпечують громадянам отримання відповідних навичок, так необхідних для ефективної адаптації до викликів глобалізації. Активні політики ринку праці та ефективні політики редистрибуції забезпечують соціальну з'єднаність і допомагають долати соціальне виключення, як це відбувається у Данії, Швеції та інших країнах ЄС.

Отже, резюмує Комісія, «приборкання» глобалізації починається вдома. Європа повинна діяти таким чином, аби більш справедливо ділитися перевагами глобалізаційних процесів із дотриманням принципів солідарності і стабільності. ЄС має також бути інноваційною і конкурентоспроможною економікою із компаніями, які є світовими лідерами у своїх галузях, а громадяни –

здатними адаптуватися до змін і мати можливість створювати для себе і навколо себе умови, необхідні для підтримування існуючої в Європі соціальної моделі.

Комісія переконана: інституції ЄС не можуть робити це в одиночку, це має бути спільне прагнення Союзу та його членів. Національні уряди у своїй переважній більшості несуть відповідальність за ключові інструменти здійснення політики. Регіони, міста та сільські місцевості – всі мають адаптуватися, водночас ЄС може і буде надавати їм підтримку за допомогою власних інструментів. Громадяни ЄС очікують на отримання чітких відповідей на запитання, як ми працюватимемо разом. Саме тому дебати щодо майбутнього Європи, започатковані Білою книгою, є настільки важливими. Європа, яка знає, у якому напрямі вона хоче рухатися, може також допомогти світу досягти тих позицій, які б були найвигіднішими для всіх.

Середньостроковий перегляд стратегії єдиного цифрового ринку ЄС⁷⁶

Стратегії єдиного цифрового ринку Європейського Союзу (далі – Стратегія), що була ухвалена у травні 2015 року, цього року виповнилося два роки, відтак вона потребує середньострокового перегляду з огляду на нинішній стан справ у цій сфері. Стратегія охоплює три ключові сфери – економіка даних, кібербезпека та онлайн платформи, – у яких необхідними вбачаються подальші дії. У зв'язку з цим Комісія опублікувала також щорічний Звіт про розвиток ситуації на цифровому ринку Європи – 2017⁷⁷, у якому відображено результати моніторингу за розвитком цифрових політик у державах-членах, зокрема: розвиток комунікабельності, цифрових навичок або використання Інтернету громадянами та бізнес-структурами.

⁷⁶ Mid-Term Review of the Digital Single Market (DSM) – a good moment to take stock [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/content/mid-term-review-digital-single-market-dsm-good-moment-take-stock>

⁷⁷ European Digital Progress Report: review of Member States' progress towards digital priorities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-digital-progress-report-review-member-states-progress-towards-digital-priorities>

Ключовими документами у цій сфері сьогодні є Повідомлення Комісії Європейському Парламенту, Раді, Економіко-соціальному комітету та Комітету регіонів щодо середньострокового перегляду впровадження Стратегії єдиного цифрового ринку – Єдиний цифровий ринок для всіх (COM(2017)228 final)⁷⁸ від 10 травня 2017 року, а також Робочий документ персоналу Комісії щодо супроводу зазначеного вище Повідомлення Комісії⁷⁹.

За два роки Європейська Комісія представила 35 пропозицій та законодавчих ініціатив; всі вони спрямовані на усунення існуючих онлайн-бар'єрів із тим, щоб дозволити громадянам, бізнес-середовищу та урядам держав-членів у повній мірі користуватися перевагами єдиного загальноєвропейського цифрового ринку. У цілому ж, за цей час досягнуто домовленостей щодо всіх представлених Комісією пропозицій. Виділення частоти 700 МГц, мобільність онлайн-контенту і пов'язаних із ним послуг⁸⁰, а також єдині ціни на послуги роумінгу знайшли своє відображення у законодавстві ЄС. Проте ЄП та Рада ЄС досі потребують узгодження ряду питань та покладають великі надії на плідну співпрацю з іншими законодавчими органами Союзу у досягненні згоди стосовно трьох найважливіших пакетів документів у рамках Стратегії до 2018 року: телекомунікації, захист авторських прав та правила дистанційної торгівлі.

Середньостроковий перегляд Стратегії дозволив виявити три основні сфери, в яких ЄС потребує подальших дій для забезпечення справедливого, відкритого і безпечного цифрового середовища, а саме:

1) внести на розгляд ініціативи, які б стимулювали розвиток європейської «економіки даних», роз'яснюючи правила стосовно

⁷⁸ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the Mid-Term Review on the implementation of the Digital Single Market Strategy A Connected Digital Single Market for All COM(2017) 228 final [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:228:FIN>

⁷⁹ Commission Staff Working Document Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the Mid-Term Review on the implementation of the Digital Single Market Strategy A Connected Digital Single Market for All SWD(2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2017:155:FIN>

⁸⁰ Див. стор. 00 цього Випуску.

трансграничних потоків неперсональних даних на основі таких принципів, як, наприклад, вільний рух даних, а також розробити і підготувати до розгляду ініціативу, спрямовану на покращення доступу і використання даних, що фінансуються громадськістю;

2) продовжувати роботу у напрямі боротьби зі зростаючою кількістю кіберзлочинів шляхом перегляду Стратегії кібербезпеки ЄС та мандату Агентства ЄС з мережевої та інформаційної безпеки з тим, щоб долучити їх до нової загальносоюзної мережі кібербезпеки, що, у свою чергу, має призвести до її зміцнення;

3) продовжувати роботу зі сприяння неупередженості і відповідальності онлайн-платформ у двох сферах:

– перегляд платформи для здійснення комерційної торговельної практики та забезпечення неупередженого й інноваційно-орієнтованого бізнес-середовища; а також

– робота з платформами з метою забезпечення легкого і швидкого виявлення та ефективного вилучення незаконного онлайн-контенту.

Крім того, перегляд зазначеної Стратегії засвідчив необхідність у суттєвих додаткових інвестиціях у розвиток відповідної інфраструктури, технологій та цифрових навичок у їх користувачів. У контексті середньострокового перегляду не менш важливими залишаються також питання, пов'язані з використанням високопродуктивного комп'ютерного обладнання та автомобілів із мережевими можливостями (обладнання автомобілів засобами навігації, орієнтації, зв'язку з Інтернетом тощо), а також з електронною охороною здоров'я (система використання електронних засобів і приладів у сфері охорони здоров'я, *eHealth*). Комісія також наголосила на значенні цифровізації у глобальному контексті, що має неодмінний вплив на її розвиток у контексті локальному.

Таким чином, з травня 2015 року в контексті реалізації своїх законодавчих повноважень Комісія здійснила та планує здійснити такі кроки:

– *15 червня 2017 року*: остаточно скасовано плату за роумінг на всій території Союзу⁸¹;

⁸¹ Додатково див. стор. 60.

– *початок 2018 року*: громадяни матимуть можливість під час подорожей в межах ЄС за передплатою дивитися онлайн відеофільми, трансляції спортивних заходів, слухати музику, грати у відеоігри та читати електронні книги (68% провайдерів цифрового онлайн-контенту блокують своїх користувачів, коли останні перебувають в іншій державі-членів; а 60% європейської молоді переконані, що транскордонна доступність подібних послуг є важливою з огляду на збір коштів за їх передплату);

– *травень 2018 року*: прийняти нові єдині правила захисту даних і приватного життя та інформації при електронному спілкуванні (це дозволить користувачам повернути собі контроль за своїми персональними даними і встановити чіткі обмеження щодо її використання);

– *травень 2018 року*: ЄС отримає перший в його історії законодавчий акт про кібербезпеку для захисту мережевих та інформаційних систем всіх держав-членів (ЄС також підтримує конкурентоспроможність відповідної галузі своєї промисловості через публічно-приватні партнерства, які, за попередніми оцінками, до 2020 року допоможуть залучити інвестиції у розмірі 1,8 млрд євро на розробку обладнання для захисту від кібератак);

– *2020 рік*: держави – члени ЄС вперше зможуть координувати своє використання високоякісної частоти 700 МГц (це забезпечить можливості для функціонування мережі 5G та запровадження нових послуг, таких як автомобілі з мережевими можливостями, віддалені медичні послуги, «розумні міста» або потокове відео під час руху та із транскордонною дією);

– *2020 рік*: якщо уряди держав-членів дотримуватимуться Плану дій Комісії під назвою «Електронне врядування» (*e-government*), економія складатиме до 5 млрд євро щорічно до 2020 року (зазначений план дій спрямований на спрощення життя громадян і підприємців через забезпечення функціонування державних реєстрів із мережевими можливостями та прискорення процесу надання і отримання електронного підпису та здійснення електронних закупівель).

Ініціатива громадян ЄС «Зупинимо екстремізм!» – крок до законодавчих змін⁸²

7 червня 2017 року Європейська Комісія прийняла Рішення стосовно реєстрації запропонованої громадянами ЄС ініціативи під назвою «Зупинимо екстремізм!». Реєстрація зазначеної ініціативи свідчить про нагальні проблеми, пов'язані із загрозами екстремізму в Європі.

Предметом ініціативи є заклик громадян ЄС до Комісії внести відповідні законодавчі пропозиції стосовно запобігання негативним наслідкам екстремізму, перш за все на внутрішньому ринку Союзу. Зокрема, громадяни ЄС пропонують Комісії прийняти Директиву про боротьбу з екстремізмом, проект якої розміщений на офіційному веб-сайті ініціативи⁸³, пропонуючи власний механізм боротьби із цим глобальним явищем. Документ, що має 36 сторінок, має встановити порядок запобігання підтримці екстремізму і забезпечити стає функціонування внутрішнього ринку у майбутньому.

Метою внесеної Комісією законодавчої пропозиції має стати зобов'язання держав-членів 1) застосовувати заходи позитивної мотивації для забезпечення виявлення і недопускання екстремізму на внутрішньому ринку; 2) прозоро й у найдоступніший спосіб інформувати своїх громадян, підприємців та неприбуткові організації про (фінансову) підтримку екстремізму; 3) забезпечити ефективну боротьбу з екстремізмом через законодавчі заходи стосовно права на компенсацію та працевлаштування.

Рішення Комісії про реєстрацію зазначеної ініціативи стосується лише її законної прийнятності, адже на цьому етапі Комісія не аналізує її сутність. Проте відповідне Рішення Комісії означає, що підписи за цю ініціативу мають бути зібрані лише

⁸² Commission Decision (EU) 2017/1002 of 7 June 2017 on the proposed citizens' initiative entitled 'Stop extremism' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.152.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2017:152:TOC

⁸³ Пропозиція щодо Директиви Європейського Парламенту та Ради про захист внутрішнього ринку та фінансових інтересів Європейського Союзу від екстремізму (Директива про боротьбу з екстремізмом) (Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the protection of the Internal Market and the financial interests of the European Union against extremism (Directive on anti-extremism)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stopextremism.eu/wp-content/uploads/2017/07/20170405_AERL_Entwurf_EN_Reinschrift.pdf

стосовно пропозицій, що відповідають її компетенції, визначеній у ДЄС та ДФЄС. Оскільки ініціативу офіційно зареєстровано 12 червня 2017 року, з цієї дати починається річний процес збору підписів на її підтримку. Якщо впродовж цього року ініціатива набере 1 млн підписів у принаймні семи різних державах-членах, Комісія зобов'язана відреагувати на неї впродовж трьох місяців, прийнявши рішення, слідувати їй чи ні, проте у будь-якому разі зобов'язана обґрунтувати своє рішення.

Брекзит: процес виходу Великої Британії з ЄС розпочато⁸⁴

Як відомо, 23 червня 2016 року Велика Британія провела референдум щодо майбутнього своєї країни у складі ЄС, результати якого засвідчили прагнення її громадян припинити членство в Союзі.

13 березня 2017 року Парламент Великої Британії підтвердив результати референдуму, проголосувавши переважною більшістю голосів членів обох його палат за Закон про Європейський Союз (повідомлення про вихід), який 16 березня ц. р. був схвалений Її Величністю Королевою⁸⁵. Таким чином, Велика Британія запустила у дію механізм виходу, передбачений положеннями ст. 50 ДЄС і запроваджений Лісабонським договором у 2007 році.

Зазначена стаття передбачає механізм добровільного і одностороннього виходу країни-члена із ЄС. Згідно з її положеннями, будь-яка країна, яка бажає вийти зі складу Союзу, зобов'язана повідомити про свій намір Європейській Раді (у довільній формі), яка, у свою чергу, має надати керівні настанови щодо укладення угоди про закріплення домовленостей, пов'язаних із виходом відповідної країни. За згодою Європейського Парламенту, угоду укладає Рада (від імені ЄС), діючи кваліфікованою більшістю. Застосування договорів ЄС до такої країни припиняється з дати вступу в дію відповідної угоди або

⁸⁴ Brexit – UK's withdrawal from the EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/content/news/Brexit-UK-withdrawal-from-the-eu.html> ; Recommendation for a COUNCIL DECISION authorising the Commission to open negotiations on an agreement with the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland setting out the arrangements for its withdrawal from the European Union (COM/2017/0218 final) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017PC0218>

⁸⁵ Article 50 of the Treaty on European Union – Q&A [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Izu/Downloads/MEMO-17-648_EN.pdf

впродовж 2 років після її повідомлення по вихід. Рада може прийняти рішення про продовження цього строку. Будь-яка країна, що вийшла з ЄС, може подати заявку на повторний вступ; у такому випадку вона має знову пройти всю необхідну для набуття членства процедуру.

29 березня 2017 року Велика Британія, у формі листа на ім'я Голови Європейської Ради Дональда Туска за підписом прем'єр-міністра Терези Мей повідомила ЄС про свій намір вийти зі складу Союзу. У листі, крім іншого, Велика Британія запропонувала власні сім принципів, на яких має будуватися обговорення і розвиток подальшого співробітництва між нею і ЄС. До них належать:

- 1) конструктивна і шаноблива взаємодія у дусі чесного співробітництва;
- 2) надання пріоритету громадянам – як британцям, так і громадянам ЄС;
- 3) подальша робота у напрямі досягнення всеохоплюючої угоди;
- 4) спільна робота, спрямована на мінімізацію розколу у відносинах та забезпечення якнайбільшої визначеності у двосторонніх відносинах між Великою Британією і ЄС;
- 5) належне врахування унікальних відносин Великої Британії з Республікою Ірландією і значення мирного процесу у Північній Ірландії;
- 6) якнайшвидше започаткування офіційного переговорного процесу стосовно конкретних сфер політики, надаючи при цьому пріоритет найбільшим викликам;
- 7) продовження співпраці з метою розвитку і захисту спільних для обох сторін європейських цінностей⁸⁶.

Цілі і задачі Великої Британії щодо подальшої співпраці з ЄС після припинення членства у Союзі викладені у Білій книзі, підготовленій парламентом і опублікованій у лютому ц. р.⁸⁷ Цей

⁸⁶ Key points from May's Brexit speech: what have we learned? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/politics/2017/jan/17/key-points-from-mays-what-have-we-learned>

⁸⁷ The Government's negotiating objectives: the White Paper [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmexeu/1125/1125.pdf>

документ містить конкретну програму дій щодо безпосередньої організації і здійснення процесу виходу країни з ЄС.

Першим кроком на шляху виходу будь-якої держави з ЄС є скликання позачергового засідання Європейської Ради її Головою; щодо Великої Британії Дональд Туск скликав таке засідання 29 квітня ц. р., в ході якого Європейська Рада ухвалила консенсусом ряд керівних настанов стосовно процедури виходу. Ці настанови визначили ключові принципи, яким слідуватиме ЄС в ході переговорів із Великою Британією, що ґрунтуються на спільних інтересах ЄС і його держав-членів.

Другий крок – якнайшвидше представлення Комісією рекомендації про відкриття зазначених переговорів про вихід. Рекомендація погоджується колегією комісарів ЄС упродовж чотирьох днів після засідання Європейської Ради.

Третій крок – підтвердити початок переговорів ухваленням ряду директив щодо їх проведення. Такі директиви мають бути ухвалені чіткою кваліфікованою більшістю (72% з 27-ми держав-членів, тобто, 20 держав-членів, що представляють 65% населення ЄС–27). Після їх ухвалення представник у переговорах від ЄС, призначений Радою, отримує право на проведення таких переговорів із державою, яка виявила бажання припинити членство в ЄС.

Переговори про вихід, згідно з процедурою, мають бути завершені не пізніше, ніж через два роки з моменту «запуску в дію» ст. 50 ДЄС. Якщо за цей час домовленості між переговорними сторонами досягнуто не буде, ДЄС і ДФЄС припиняють свою дію щодо Великої Британії. По завершенні переговорного процесу представник у переговорах від ЄС представить пропозицію щодо угоди Раді та Європейському Парламенту, беручи до уваги формат майбутніх відносин між Великою Британією і ЄС. ЄП має надати свою згоду, проголосувавши простою більшістю, включаючи членів ЄП від Великої Британії. Після цього Рада укладає угоду, проголосувавши чіткою кваліфікованою більшістю, яку Велика Британія має ратифікувати відповідно до своїх національних конституційних норм. Відтак, самі переговори триватимуть близько 18 місяців (від початку червня 2017 року до жовтня-листопада 2-18 року).

Глави держав чи урядів 27-ми держав – членів ЄС закликали Раду призначити Європейську Комісію представником від ЄС у переговорах про вихід. Вони привітали призначення Комісією Мішеля Барн'є (*Michel Barnier*) главою переговорної делегації. ЄК як представник ЄС у переговорному процесі та М. Барн'є як глава переговорної делегації систематично доповідатимуть Європейській Раді, Раді та її підготовчим органам про хід переговорного процесу. Водночас М. Барн'є підтримуватиме тісні і регулярні контакти з Європейським Парламентом в ході усього переговорного процесу. Крім того, інші держави – члени ЄС також будуть тісно залучені до процесу підготовки переговорів, консультуючи ЄК та оцінюючи їх хід. З цією метою у розвиток процесу 22 травня 2017 року Рада ухвалила Рішення стосовно створення Робочої групи *ad hoc* щодо ст. 50 ДЄС під головуванням свого Генерального секретаріату⁸⁸ для забезпечення того, аби переговори тривали з дотриманням керівних настанов Європейської Ради та директив Ради. Європейська Рада слідкуватиме за ходом переговорів з тим, щоб, за доцільності, оновлювати свої настанови в ході переговорного процесу.

Що стосується більш практичних питань переговорного процесу (таких, як, наприклад, мовний режим та структура переговорів), вони узгоджуватимуться виключно та спільно ЄС та учасниками переговорів з боку Великої Британії. Місцем проведення переговорів обрано Брюссель.

Оскільки ініціювання застосування ст. 50 ДЄС стало вибором Великої Британії, згідно з ДЄС і ДФЄС, вона не має права в односторонньому порядку скасувати або припинити дію зазначеної статті (своєрідною «точкою неповернення» стало її повідомлення Комісії про намір вийти із Союзу). Положення ст. 50 не передбачають односторонньої відмови від зазначеного повідомлення⁸⁹.

29 червня 2017 року лідери держав-членів ЄС, голови Європейської Ради та Європейської Комісії затвердили Керівні принципи для переговорів про вихід Великої Британії зі складу

⁸⁸ Рішення Ради (Євросоюз) 2017/900 від 22 травня 2017 року стосовно створення Робочої групи *ad hoc* згідно зі статтею 50 ДЄС під головуванням Генерального секретаріату Ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017D0900>

⁸⁹ Article 50 of the Treaty on European Union – Q&A [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-17-648_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-17-648_en.htm)

ЄС⁹⁰, що визначають основу для переговорів та загальні позиції і принципи, яких ЄС буде дотримуватися у ході переговорів про вихід Великої Британії з його складу.

У документі підтверджується прихильність ЄС зберігати єдність, але у зв'язку з рішенням народу Великої Британії щодо виходу з ЄС висловлюється зацікавленість у тісній співпраці з нею як партнером у майбутньому. Водночас, наголошується, що будь-яка майбутня угода зі Сполученим Королівством повинна базуватися на політико-правових принципах балансу прав і обов'язків та забезпечення рівних умов.

Керівні принципи містять ряд доктринальних положень, серед яких: збереження цілісності Єдиного ринку виключає можливість такої участі в ньому, яка передбачає вибіркової та суто галузевий підхід (*a sector-by-sector approach*); держава, що не є членом ЄС, яка не взяла на себе таких саме зобов'язань, які мають члени ЄС, не може мати однакові з ними права та користуватися такими самими перевагами; чотири свободи Єдиного ринку є неподільними, та вибірковість користування ними неможлива; ЄС зберігає свою автономію у площині прийняття рішень та ролі Суду ЄС.

Визначено також і засадничі положення щодо організації процесу ведення переговорів про вихід з ЄС. Зокрема, обумовлено, що вони відбуватимуться прозоро та у форматі єдиного пакету; відповідно до принципу «ніщо не узгоджено остаточно, доки не узгоджено все» жодне питання, включене до переліку тем переговорів, не може вирішуватися окремо. ЄС підійде до переговорів з єдиними узгодженими позиціями і співпрацюватиме з Великою Британією виключно через офіційні канали, обумовлені цими Керівними принципами та директивами щодо ведення переговорів. Жодна держава – член ЄС не вестиме з Великою Британією окремих переговорів з питань, що стосуються виведення її зі складу Союзу.

Наведені основні принципи є обов'язковими для застосування під час реалізації положень ст. 50 ДЄС, їх необхідно дотримуватися однаково на різних етапах і стадіях переговорного процесу – до переговорів про упорядкований вихід, до будь-яких попередніх

⁹⁰ European Council (Art. 50) guidelines following the United Kingdom's notification under Article 50 TEU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/04/29-euco-brexite-guidelines/>

та/або підготовчих обговорень щодо рамок майбутніх відносин та будь-якої форми перехідних домовленостей.

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Квітень – червень 2017 р.

Редакційна колегія серії:

Баймуратов М. О., Буроменський М. В.,
Гріненко О. О., Дмитрієв А. І.

Випуск підготували:

Ворошилова І. В., Горькавий С. С.,
Кравчук І. В., Локшина Ю. В., Санченко А. Є.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 6,30. Обл.-вид. арк. 7,25.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.